

၁၁၀ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ခန်း

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ခန်း

ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်း + ခန္ဓာငါးပါးနည်း

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံတို့မှာ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့၌ အဝိဇ္ဇာမှသည် ဘဝသို့တိုင်အောင်သော အင်္ဂါရပ်တို့သာ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံစာရင်းတွင် ပါဝင်ပေသည်။ (ပဋိသံ၅၂။)

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အားသစ်လိုသော အသင်သူတော်ကောင်းသည် ရှေ့ဦးစွာ ပစ္စုပ္ပန်၌ —

- ၁။ ရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊ (အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ)
- ၂။ နာမ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊ (အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ)
- ၃။ ရုပ်နှင့်နာမ်ကိုတွဲ၍လည်းကောင်း၊ (အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ)

ရံခါ အနိစ္စလက္ခဏာယာဉ် တင်၍၊ ရံခါ ဒုက္ခလက္ခဏာယာဉ် တင်၍၊ ရံခါ အနတ္တလက္ခဏာယာဉ် တင်၍ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုပါ။ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများတွင် ရေးသားတင်ပြထားသည့်အတိုင်း စက္ခုဒွါရဝီထိ စသော ဝီထိ (၆)မျိုးလုံး၌ အတန်းတိုင်း အတန်းတိုင်းဝယ် ရုပ်သက်သက်ကို ရှုရာ၌လည်းကောင်း၊ နာမ်သက်သက်ကို ရှုရာ၌လည်းကောင်း ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်အောင် ရှုပါ။ အလားတူပင် ယင်းနာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းဇယားများတွင် ဖော်ပြထားသည့် အတန်းတိုင်း အတန်းတိုင်း၌ ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့်-

၁၁၂ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

- ၁။ ရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဝေဒနာသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ သညာသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၄။ သင်္ခါရသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၅။ ဝိညာဏ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း -

ရံခါ အနိစ္စလက္ခဏာတင်၍၊ ရံခါ ဒုက္ခလက္ခဏာတင်၍၊ ရံခါ အနတ္တလက္ခဏာတင်၍ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ရှုပါ။

အလားတူပင် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ (= ကမ္မဘဝ+ဥပပတ္တိဘဝ) ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့ကိုလည်း အကြောင်းအကျိုး မစပ်သေးဘဲ ယင်း အင်္ဂါရပ်တို့၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုကိုသာ အာရုံယူ၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ရှုပါ။

အတိတ်-အနာဂတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အဇ္ဈတ္တ-ဗဟိဒ္ဓ

ပစ္စုပ္ပန်ဝယ် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုနိုင်ခဲ့သော် အသိဉာဏ်လည်း သန့်ရှင်းခဲ့သော် မိမိ ရှုထားသမျှ အတိတ် အဆက်ဆက်မှသည် ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည်အထိ -

- ၁။ ရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ နာမ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ရုပ်နှင့်နာမ်ကိုတွဲ၍လည်းကောင်း၊ တစ်ဖန်-
- ၁။ ရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဝေဒနာသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊

- ၃။ သညာသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၄။ သင်္ခါရသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၅။ ဝိညာဏ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း -

ဤသို့လျှင် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်း၊ ခန္ဓာငါးပါးနည်းတို့ဖြင့် အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် -

- ၁။ ရံခါ အနိစ္စလက္ခဏာယာဉ် တင်၍၊
- ၂။ ရံခါ ဒုက္ခလက္ခဏာယာဉ် တင်၍၊
- ၃။ ရံခါ အနတ္တလက္ခဏာယာဉ် တင်၍ -

တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုပါ။ အနိစ္စ အခေါက်ပေါင်းများစွာ၊ ဒုက္ခ အခေါက်ပေါင်းများစွာ၊ အနတ္တ အခေါက်ပေါင်းများစွာ ရှုဖို့လိုအပ်ပါသည်။ အခေါက်ပေါင်းများစွာ ရှုပြီးသောအခါ ရှု၍ အကောင်းဆုံးလက္ခဏာတစ်ခုကို ဦးစားပေး၍ အချိန်ခပ်ကြာကြာ ရှုနိုင်သည်။ ကျေနပ်မှုရခဲ့သော် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုသည် ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် အလွန်အလွန် လင်းလင်းထင်ထင် လျင်လျင်မြန်မြန် ဉာဏ်ဝ၌ ထင်လာခဲ့သော် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အကျယ်ရှုပွားနည်းသို့ ပြောင်း၍ ရှုနိုင်ပေပြီ။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အကျယ်ရှုပွားနည်း

၁။ သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ = ဥဒယဒဿန = အပြစ်သက်သက်ရှုနည်း

ဘုရားရှင်သည် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန် ကျင့်စဉ်ပိုင်းတွင် -

- ၁။ သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ၊
- ၂။ ဝယဓမ္မာနုပဿီ၊
- ၃။ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ - ဟု

သတိပဋ္ဌာန်တိုင်း သတိပဋ္ဌာန်တိုင်း၌ (၃)မျိုးစီခွဲ၍ ရှုရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့၏။ ယင်း ညွှန်ကြားတော်မူချက်၏ ဆိုလိုရင်းအချက်ကိုလည်း

ပဋိသန္ဓိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်ကြီး၌ - အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော - စသည်ဖြင့် တရားစစ်မှား အဦးအခိုင်ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက ဟောကြားထားတော်မူခဲ့၏။ ယင်း ညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ အသင် ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အကျယ် ရူပားနည်းကို ရူပားရတော့မည် ဖြစ်၏။ ဤ၌ ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ပဋိသန္ဓေ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည့် နာမ်ခန္ဓာ (၄)ပါးတို့ကို ပုံစံအဖြစ် ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ ကြောင်း-ကျိုး ဆက်နွယ်မှု = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရား ပဉ္စမနည်းရှုကွက်ကို ကျေပွန်ပြီးသော အသင် ယောဂီသူတော်ကောင်းအဖို့ ကြွင်းကျန်သော စိတ္တက္ခန္ဓာ အသီးအသီးအခိုက်၌ (= နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများတွင် ဖော်ပြထားသော စိတ္တက္ခန္ဓာ အသီးအသီးအခိုက်၌) တည်ရှိသော ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုလည်း နည်းမှီ၍ ရှုနိုင်လောက်ပေပြီ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း ကြောင်း-ကျိုး ဆက်နွယ်မှုပုံစံအတိုင်း ဤ၌ ကြောင်း-ကျိုး ဆက်နွယ်မှုသဘောတရားကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင်ကြည့်၍ ရှုရန်ဖြစ်ပေသည်။

ရူပက္ခန္ဓာ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေ (ကမ္မဇ)ရုပ် ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့်   ။   ။
- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့်   ။   ။
- ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့်   ။   ။
- ၅။ ကံ (= ၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေ (ကမ္မဇ)ရုပ် ဖြစ်၏။
  - * ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။
- ၆။ စိတ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်၏။
  - * စိတ္တဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။
- ၇။ ဥတုဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဥတုဇရုပ်ဖြစ်၏။

* ဥတုဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

၈။ အာဟာရဖြစ်ခြင်းကြောင့် အာဟာရဇရုပ်ဖြစ်၏။

* အာဟာရဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

[မှတ်ချက် — ပဋိသန္ဓေအခိုက်၌ ကမ္မဇရုပ်သာ ရှိသေး၏။ အထူးသဖြင့် ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်ကာလ၌ ကမ္မဇရုပ်သာ ရှိသေး၏။ စိတ္တဇရုပ် ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်တို့ မရှိကြသေးပေ။ နောက်နောက်သော စိတ္တ-က္ခဏာတို့၌တည်ရှိသော ရူပက္ခန္ဓာအတွက်သာ ထည့်သွင်း၍ ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။]

ပဋိသန္ဓေ-ဝေဒနာက္ခန္ဓာ

၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေဝေဒနာဖြစ်၏။

J_n တစ်ခု (၂၀)   ။   ။

၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ။ ။

၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ။

၅။ ကံ (= ၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေဝေဒနာဖြစ်၏။

၆။ ဝတ္ထု (= ကဒယဝတ္ထု) ။

၇။ အာရုံ (= ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ အာရုံ) ။ ။

$$၈။ \text{ ဖဿ } (= ၃၄ - ၆၀၃၆၁ = ၃၃) \quad \parallel \quad \parallel$$

* ပဋိသန္ဓေဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ပဋိသန္ဓေ-သညာကုန်

၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေသညာဖြစ်၏။

၂။ တစ်ရာ (၂၀) ။

၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ။

၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ။

၁၁၆ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

၅။ ကံ (= ၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေသညာဖြစ်၏။

၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ။ ။

၇။ အာရုံ (= ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ အာရုံ) ။ ။

၈။ ဖဿ (= ၃၄ - သညာ = ၃၃) ။ ။

* ပဋိသန္ဓေသညာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ပဋိသန္ဓေ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ (= စေတနာ)

၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေသင်္ခါရဖြစ်၏။

၂။ တဏှာ (၂၀) ။ ။

၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ။ ။

၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ။ ။

၅။ ကံ (= ၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေသင်္ခါရဖြစ်၏။

၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ။ ။

၇။ အာရုံ (= ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ အာရုံ) ။ ။

၈။ ဖဿ (= ၃၄ - စေတနာ = ၃၃) ။ ။

* ပဋိသန္ဓေသင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ပဋိသန္ဓေသင်္ခါရက္ခန္ဓာ (= ၃၄ - ဝေဒနာ သညာ ဝိညာဏ် = ၃၁)

၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေသင်္ခါရဖြစ်၏။

၂။ တဏှာ (၂၀) ။ ။

၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ။ ။

၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ။ ။

၅။ ကံ (= ၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေသင်္ခါရဖြစ်၏။

၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ။ ။

၇။ အာရုံ (= ပဋိသန္ဓေ၏အာရုံ) ။ ။

၈။ ကျန်နာမ်ခန္ဓာသုံးပါး ။ ။

* ပဋိသန္ဓေသင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

**[ကျန်နမ်ခန္ဓာသုံးပါးဟူသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သညာက္ခန္ဓာ ဝိညာဏ-
 ခန္ဓာတို့ကို ဆိုလိုပေသည်။ နာမ်တရား - ၃၄လုံးတို့တွင် ယင်းခန္ဓာသုံးပါးမှ
 ကြွင်းသော (၃၁)လုံးသော စေတသိက်တို့သည် အကျိုးတရားဘက်၌ တည်
 ရှိနေကြ၏။ ယင်းတို့တွင် ဖဿလည်း ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့် ကြွင်းသော
 ဝေဒနာ သညာ ဝိညာဏ် သုံးမျိုးတို့သည်သာ အကြောင်းတရားတို့ ဖြစ်ကြရ-
 သည်။]**

ပဋိသန္ဓေ-ဝိညာဏက္ခန္ဓာ

၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀)ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ဖြစ်၏။

၂။ တရား (၂၀) ။

၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ။

၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ။

၅။ ကံ (= ၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ။

၆။ နာမ်ရုပ် ။ ၊

* ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

နာမ် = ယှဉ်ဖက်စေတသိက် (= ၃၃)

$$ရုပ် = \text{ဟဒယဝတ္ထု} = ရုပ် (၃၀) + (\text{အာရုံရုပ်})$$

ဘဝင်ခန္ဓာငါးပါး၊ စုတိခန္ဓာငါးပါး၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ခန္ဓာငါးပါး၊ စက္ခုဝိညာဏ် ခန္ဓာငါးပါး - ဤသို့ စသည်ဖြင့် နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများတွင် ရေးသားတင်ပြထားသည့် စိတ္တက္ခဏတိုင်း၏ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို နည်းမှီး၍သာ ရှုပါလေ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း၌ အကြောင်းတရား အကျိုးတရား သိမ်းဆည်းပုံကို ကျွမ်းကျင်ပြီးသော သူတော်ကောင်းများအတွက် ဤရှုကွက်-မှာ များစွာခက်ခဲဖွယ်ရာ မရှိပေ။

သတိပြုရန် - ဤ၌ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့၌ (၂၀)ဟု ဖော်ပြခြင်းမှာ နမူနာပုံစံတစ်ခုကိုသာ ထုတ်၍ ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ သင်္ခါရ (၃၄)ဟု ဖော်ပြခြင်းမှာလည်း အလားတူပင် နမူနာပုံစံတစ်ခုကိုသာ ထုတ်၍ ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိ၏ ရုပ်နာမ်သန္တာန်အစဉ်ဝယ် ဖြစ်ပြီးဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ္တံ့အတိုင်းသာ သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။ စိတ်စေတသိက် အရေအတွက်လည်း အပြောင်းအလဲ ရှိနိုင်၏။ ကုသိုလ်သင်္ခါရနှင့် အကုသိုလ်သင်္ခါရ အပြောင်းအလဲလည်း ရှိနိုင်၏။ မိမိ စွမ်းနိုင်သမျှ ရှုနိုင်သမျှ အတိတ်အဆက်ဆက်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည်အထိ ရှုပါ။

၂။ ဝယဓမ္မာနုပဿီ = ဝယဒဿန = အပျက်သက်သက် ရှုနည်း

အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။ (ပဋိသါ၅၄။)

အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏေန အဝိဇ္ဇာယ အနုပ္ပါဒနိရောဓေတော အနာဂတဿ ရူပဿ အနုပ္ပါဒနိရောဓော ဟောတိ ပစ္စယာဘာဝေ အဘာဝတော။ (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၂၁။)

အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတရားများ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် စသော အကျိုးတရားတို့၏ ဖြစ်ပုံကို ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် တပ်အပ်ထင်ထင် လင်းလင်း သိမြင်နေသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတရားတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ငြိမ်းခြင်း = အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့်၊ ရုပ်စသော အကျိုးတရားတို့၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ငြိမ်းခြင်း = အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားပုံကိုလည်း နောင်အနာဂတ် အရဟတ္တမဂ်ရမည့် အချိန်အခါနှင့် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ၏ နောက်ပိုင်း အချိန်ကာလတို့ကို လှမ်းမျှော်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ရှုပါက လွယ်ကူစွာပင် တွေ့ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဤအရာတွင် အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဥပ္ပါဒ-

နိရောဓနှင့် အနုပ္ပါဒနိရောဓအကြောင်းကိုလည်း သိထားသင့်ပေသည်။

ဥပ္ပါဒနိရောဓ — အကြောင်း သင်္ခါရတရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ အကျိုးသင်္ခါရတရားတို့သည်လည်းကောင်း ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်တတ်သော သင်္ခါရတရားတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ထို သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စအနေအထား အားဖြင့် ခဏမစဲ တသဲသဲ ဖြစ်ပြီးပျက်သွားမှု = ဖြစ်ချုပ်သဘောကို ဥပ္ပါဒ-နိရောဓဟု ခေါ်ဆိုပေသည်။ အကြောင်းတရားတို့က အဆက်ဆက် ကျေးဇူး ပြုပေးနေသမျှ ကာလပတ်လုံး အကျိုးတရားတို့သည် ထိုပုံစံအတိုင်း = ဖြစ်ချုပ် = ဥပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် အဆက်မပြတ် တည်ရှိနေကြမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ (အကြောင်းတရားများသည်လည်း — ယင်းတို့၏ ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေကြရသော အကျိုးသင်္ခါတတရား များပင် ဖြစ်ကြသည်ကို သတိပြုပါ) ချုပ် = ပျက်ပြီးနောက် အကြောင်း မကုန်သေးသဖြင့် ထပ်မံ၍ ဖြစ်ရ-ချုပ်ရသည့်သဘောဖြစ်ရကား ဥပ္ပါဒ-နိရောဓဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဖြစ်မှုရှိနေသေးသော ချုပ်ခြင်းတည်း။ ခဏကနိရောဓဟုလည်း ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲသည်။

အနုပ္ပါဒနိရောဓ — သောတာပတ္တိမဂ် သကဒါဂါမိမဂ် အနာဂါမိမဂ် တို့သည် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိလေသာတို့ကို အသီးအသီး အကြွင်းမဲ့ပယ်သတ် ကြ၏။ အဂ္ဂမဂ္ဂ = အမြတ်ဆုံးမဂ် အမည်ရသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် အဝိဇ္ဇာ စသော ကြွင်းကျန်သော ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ် လိုက်၏။ ထို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သို့တိုင်အောင်သော အရိယမဂ်ဉာဏ်တို့က မိမိတို့ဆိုင်ရာ ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်လိုက်သော် ထိုကိလေ-သာတို့သည် နောက်ထပ်တစ်ဖန် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်၌ ထပ်မံ၍ ဖြစ်ပေါ်ခွင့် လုံးဝမရှိတော့ပေ။ နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် အကြွင်းမဲ့ အမြစ်-ပြတ် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြ၏။ ဤကဲ့သို့ နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှုကို — **အနုပ္ပါဒနိရောဓ**ဟု ခေါ်ဆိုပေသည်။

အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓ ဟူသော နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားသောအခါ ပရိနိဗ္ဗာန- စုတိ၏ နောင်အနာဂတ်၌ အကြောင်း မကုန်သေးပါက ဆက်လက် ဖြစ်နိုင် ခွင့်ရှိသည့် ရုပ်တရားစသော အကျိုးတရားစုတို့သည်လည်း ဆက်လက်ဖြစ် ပေါ်ခွင့် မရှိတော့ဘဲ နောက်ထပ်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်း သွားကြပြန်၏။ **အနုပ္ပါဒနိရောဓ** ဟုပင် ခေါ်ဆိုပေသည်။ အကြောင်းတရား များ ထင်ရှားမရှိက အကျိုးတရားများလည်း ထင်ရှားမရှိနိုင်သောကြောင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြခြင်း ဖြစ်၏။

အသင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် ယင်း အနုပ္ပါဒနိရောဓသ- ဘောကို မိမိရရှိမည့် အရဟတ္တမဂ်သို့တိုင်အောင်သော အနာဂတ်ဘက်သို့ လည်းကောင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိသို့တိုင်အောင်သော အနာဂတ်ဘက်သို့လည်း ကောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ကို စေလွှတ်၍ = ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်၍ ရှုရမည် ဖြစ်သည်။ အကြောင်းတရားများ၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓ သဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားတို့၏လည်း အနုပ္ပါဒ နိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းပုံကို ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် အကယ်တိတိ သိမြင်သောအခါမှ အောက်ပါရှုကွက်ကို ဆက်လက်ရှုပါ။

ရှုပက္ခန္ဓာ ရှုကွက်ပုံစံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ချုပ်၏။
- ၂။ တဏှာချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ချုပ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ချုပ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ချုပ်၏။
- ၅။ ကံချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ချုပ်၏။

[ဤကား အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။ အနာဂတ်ရုပ်များ၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှုတည်း။]

* ကမ္မဇရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော = ပျက်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

၆။ စိတ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် စိတ္တဇရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

* စိတ္တဇရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော = ပျက်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

၇။ ဥတုချုပ်ခြင်းကြောင့် ဥတုဇရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

* ဥတုဇရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော = ပျက်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

၈။ အာဟာရချုပ်ခြင်းကြောင့် အာဟာရဇရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

* အာဟာရဇရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော = ပျက်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤရှုကွက်၌ အနုပ္ပါဒနိရောဓ = နောင်တစ်ဖန် ဖြစ်ခြင်းမရှိသော ချုပ်ခြင်းနှင့် ဥပ္ပါဒနိရောဓ = နောင်တစ်ဖန် ဖြစ်ခြင်းရှိသော ချုပ်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်းနှစ်မျိုးကို ကွဲကွဲပြားပြားသိအောင် ရှုရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပ္ပါဒနိရောဓကို ဝိပရိဏာမလက္ခဏာ - ဟု ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ ပါဠိတော် (၅၃)၌ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲထားပေသည်။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏဘင်္ဂသဘောအားဖြင့် ပျက်မှုတည်း။ ဤနည်း ရှုကွက်၌လည်း ရူပါရုံလိုင်း စသည့် (၆)လိုင်းလုံးအတွင်း၌ တည်ရှိသော နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများတွင် ဖော်ပြထားသော စိတ္တက္ခဏာတိုင်း စိတ္တက္ခဏာတိုင်း၌ ခန္ဓာငါးပါးပွဲ၍ (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဉ္စမနည်း၌ ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း) ကုသိုလ်ဇောဝီထိ အကုသိုလ်ဇောဝီထိများကို ကုန်စင်အောင် ရူပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ ရူပါ။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ နာမ်ခန္ဓာပိုင်းဝယ် နည်းမှီးနိုင်ရန်အတွက် စက္ခုဝိညာဏ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ရှုကွက်တစ်ခုကို တင်ပြအပ်ပါသည်။

စက္ခုဝိညာဏ်-ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ရှုကွက်ပုံစံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၆။ စက္ခုဝတ္ထု ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၇။ ရူပါရုံချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၈။ စက္ခုသမ္ပဿ (= ၇) ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၉။ အာလောက = အရောင်အလင်း ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၁၀။ မနသိကာရ (= ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း -၁၁-) ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်ဝေဒနာချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- * စက္ခုဝိညာဏ် ဝေဒနာ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
မိမိ စွမ်းနိုင်သမျှ အတိတ် အဆက်ဆက်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည် အထိ ပုံစံတူရူပါ။

၃။ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ

ဥဒယ-ဝယဒဿနံ = ပြစ်ပျက် ရှုနည်း

သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ၊ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ၊ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ။

(မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်။ မ၊၁၊၇၁။)

အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယောတိ ။ ပ ။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓော။ (ပဋိသံ၊၅၃။ ၅၄။)

တေသံ ဝသေန ဝေမ္ပိ ရူပဿ ဥဒယော၊ ဝေမ္ပိ ရူပဿ ဝယော၊ ဝေမ္ပိ ရူပံ ဥဒေတိ၊ ဝေမ္ပိ ရူပံ ဝေတိတိ ပစ္စယတော စေဝ ခဏတော စ ဝိတ္တာရေန မနသိကာရံ ကရောတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၇။)

ဤသို့ စသော ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့၌ ညွှန်ကြားထားတော်မူသည် နှင့်အညီ - ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အကျယ်ရှုပွားနည်းကို အားသစ်နေဆဲဖြစ်သော အသင်သူတော်ကောင်းသည် - အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး တရားဖြစ်ပုံ၊ အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ချုပ်ငြိမ်း ပုံကိုလည်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အကြောင်းနှင့် အကျိုး ဆက်စပ်လျက် အထပ်ထပ် ရှုပွားရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ရှုရာ၌ -

သပ္ပစ္စယနာမရူပဝသေန တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ ဝိပဿနာပဋိ- ပါဋိယာ “အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ”တိ သမ္ပသန္ဓော ဝိစရတိ။ (မဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၈၁။)

ဤသို့ စသော အဋ္ဌကထာများ၏ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် အညီ အကြောင်းတရား အကျိုးတရား နှစ်ရပ်လုံးကို လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤတွင် အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်လျက် အနိစ္စလက္ခဏာယာဉ် တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပုံကို တင်ပြအပ်ပါသည်။ ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာ အသီးအသီး တင်၍ ဝိပဿနာရှုပုံကိုလည်း နည်းတူသဘောပေါက်ပါလေ။

ဥဒယ-ဝယဒဿန ရူပက္ခန္ဓာ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ဖြစ်၏။
 အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ချုပ်၏။
 အဝိဇ္ဇာ - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (ကမ္မဇ)ရုပ် - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။
- ၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ဖြစ်၏။
 တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ချုပ်၏။

- တဏှာ - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (ကမ္မဇ)ရုပ် - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။
- ၃။ ဥပါဒါန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ဖြစ်၏။
ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ချုပ်၏။
ဥပါဒါန် - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (ကမ္မဇ)ရုပ် - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။
- ၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ချုပ်၏။
သင်္ခါရ - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (ကမ္မဇ)ရုပ် - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။
- ၅။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ဖြစ်၏။
ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ)ရုပ် ချုပ်၏။
ကံ(=စေတနာ) - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (ကမ္မဇ)ရုပ် - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။
- ၆။ စိတ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စိတ္တဇ)ရုပ် ဖြစ်၏။
စိတ် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စိတ္တဇ)ရုပ် ချုပ်၏။
စိတ် - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (စိတ္တဇ)ရုပ် - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။
- ၇။ ဥတု ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဥတုဇ)ရုပ် ဖြစ်၏။
ဥတု ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ဥတုဇ)ရုပ် ချုပ်၏။
ဥတု - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (ဥတုဇ)ရုပ် - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။
- ၈။ အာဟာရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (အာဟာရဇ)ရုပ် ဖြစ်၏။
အာဟာရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (အာဟာရဇ)ရုပ် ချုပ်၏။
အာဟာရ - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (အာဟာရဇ)ရုပ် - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။

စက္ခုဝိညာဏ်-ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ရှုကွက်ပုံခုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ချုပ်၏။
အဝိဇ္ဇာ - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။

- ၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ချုပ်၏။
တဏှာ - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ - (ဖြစ်-ပျက်)
အနိစ္စ။
- ၃။ ဥပါဒါန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ချုပ်၏။
ဥပါဒါန် - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ - (ဖြစ်-ပျက်)
အနိစ္စ။
- ၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ချုပ်၏။
သင်္ခါရ - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ - (ဖြစ်-ပျက်)
အနိစ္စ။
- ၅။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ချုပ်၏။
ကံ - (စေတနာ) = (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ -
(ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ။
- ၆။ စက္ခုဝတ္ထု ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
စက္ခုဝတ္ထု ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ချုပ်၏။
စက္ခုဝတ္ထု - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ - (ဖြစ်-
ပျက်) အနိစ္စ။
- ၇။ ရူပါရုံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
ရူပါရုံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ချုပ်၏။
ရူပါရုံ - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ - (ဖြစ်-ပျက်)
အနိစ္စ။

၁၂၆ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

၈။ စက္ခုသမ္မဿ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
စက္ခုသမ္မဿ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ချုပ်၏။
စက္ခုသမ္မဿ - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ - (ဖြစ်-
ပျက်) အနိစ္စ။

၉။ အာလောက ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
အာလောက ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ချုပ်၏။
အာလောက - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ - (ဖြစ်-
ပျက်) အနိစ္စ။

၁၀။ မနသိကာရ (= ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း - ၁၁) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)
ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
မနသိကာရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ ချုပ်၏။
မနသိကာရ - (ဖြစ်-ပျက်) အနိစ္စ၊ (စက္ခုဝိညာဏ်)ဝေဒနာ - (ဖြစ်-
ပျက်) အနိစ္စ။

ရှင်းလင်းချက်များ

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဉ္စမနည်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာပြီးသော ကျေပွန်ပြီးသော
အသင်သူတော်ကောင်းအဖို့ ဤမျှဆိုလျှင် ဤရှုကွက်ကို နည်းမှီးနိုင်လောက်
ပေပြီ။ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများတွင် ဖော်ပြထားသည့် စိတ္တက္ခဏတိုင်း
စိတ္တက္ခဏတိုင်း၌ ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့၍ ဤဥဒယဗ္ဗယ အကျယ်ရှုပွားနည်းကို ရှုရ
မည် ဖြစ်ပေသည်။

ဤရှုကွက်များ၌ ပထမ အတိတ်အကြောင်းတရားများနှင့် ပစ္စုပ္ပန်
အကျိုးတရားတို့၏ ကြောင်း-ကျိုး ဆက်နွယ်မှုသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်
ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍လည်း ရှုနိုင်၏။ ဒုတိယ အတိတ်ကြောင်းတရား-
များနှင့် ပထမ အတိတ်အကျိုးတရား, ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရားများနှင့်
အနာဂတ်အကျိုးတရားတို့၏ ကြောင်း-ကျိုး ဆက်နွယ်မှုသဘောတရားကို

ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍လည်း ရှုနိုင်၏။ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားများနှင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကျိုးတရားတို့၏ ကြောင်း-ကျိုး ဆက်နွှယ်မှုသဘောကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်း ပဉ္စမနည်းတွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ မိမိရှုထားပြီးသမျှ အတိတ်-အဆက်ဆက် အနာဂတ်အဆက်ဆက်တို့၌ ရှုနိုင်သော ရှုကွက်များ ဖြစ်ကြသည်။

ကိလေသဝဋ်ချင်း တူညီသော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ကို တစ်စုထား၍လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝဋ်ချင်းတူညီသော သင်္ခါရ ကံတို့ကို တစ်စုထား၍လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်စုခွဲ၍သော်လည်း ရှုလိုက ရှုနိုင်သည်။

ယင်း အကြောင်းတရားတို့မှာ ပထမ အတိတ်အကြောင်းတရားများ ဖြစ်လျှင် ပထမအတိတ် ဘဝင်မနောအကြည် = မနောဒွါရကို ရှေ့ဦးစွာ သိမ်းဆည်း၍ ယင်းဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်တို့၏ အကြားအကြား၌ ဖြစ်သွားကြကုန်သော ယင်းအကြောင်းတရားတို့၏ ဖြစ်ပျက်သဘောကို = အနိစ္စသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ရှုရမည် ဖြစ်သည်။ အတိတ်အဆက်ဆက် အနာဂတ် အဆက်ဆက်တို့၌လည်း နည်းတူသဘောပေါက်ပါ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့မှာ —

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (၁)	ဇော (၇)	သဟိတ်တဒါရုံ (၂)	/ အဟိတ်တဒါရုံ (၂)
၁၂	၃၄	၃၄	/ ၁၂

ဤသို့သော မနောဒွါရဝီရိယ အနေအထားဖြင့် ယေဘုယျအားဖြင့် ဖြစ်ခဲ့၏။ ဝီတိယဉ်သည်လည်း ရှိ၏။ မယဉ်သည်လည်း ရှိ၏။ တဒါရုံကျသည်လည်း ရှိ၏။ မကျသည်လည်း ရှိ၏။ တဒါရုံကျခဲ့သော် အဟိတ်တဒါရုံလည်း ကျနိုင်၏။ သဟိတ်တဒါရုံလည်း ကျနိုင်၏။ ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့မှာ ပုထုဇန်သူတော်ကောင်းများအဖို့ ယေဘုယျအားဖြင့်

၁၂၈ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

လောဘဒိဋ္ဌိအုပ်စုဇောများ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်း ဝီထိအတွင်း၌ တည်ရှိကြသော နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပျက်အနိစ္စသဘောကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် = စိတ္တက္ခဏတိုင်း စိတ္တက္ခဏတိုင်း၏ ဖြစ်ပျက်သဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ တစ်ဖန် သင်္ခါရ-ကံ အုပ်စုတို့မှာလည်း အောက်ပါ ဝီထိစဉ်အတိုင်း ယေဘုယျအားဖြင့် ဖြစ်ခဲ့ကြ၏။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (၁)	ဇော (၇)	သဟိတ်တဒါရုံ (၂)	/အဟိတ်တဒါရုံ (၂)
၁၂	၃၄	၃၄	/ ၁၂

ဤ မနောဒွါရာဝီထိ၌ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် မဟာ-ကုသိုလ်ဖြစ်သော် ပီတိလည်း ယှဉ်၏၊ ဉာဏ်လည်း ယှဉ်၏။ နာမ်တရား (၃၄) ဖြစ်၏။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်သော် ပီတိ မယှဉ်ဘဲ ဉာဏ်သာ ယှဉ်၏။ နာမ်တရား (၃၃) ဖြစ်၏။ တဒါရုံမှာ ကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ မကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ သဟိတ်တဒါရုံ သို့မဟုတ် အဟိတ် တဒါရုံ ထိုက်သလို ကျခွင့်ရှိသည်။ ယင်း သင်္ခါရ-ကံ နာမ်တရားတို့ကိုလည်း ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် စိတ္တက္ခဏတိုင်း စိတ္တက္ခဏတိုင်း၏ ဖြစ်ပျက် သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်-လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။

သင်္ခါရနှင့် ကမ္မဘဝ

ကမ္မသတ္တိကား လက္ခဏာယာဉ်တင်၍ ဝိပဿနာ မရှုကောင်းသော တရားဖြစ်၏။ လက္ခဏာယာဉ်တင်၍ ဝိပဿနာရှုရာ၌ကား ကုသိုလ်သင်္ခါရ အုပ်စုကိုပင် ပဓာနထား၌ ရှုရမည်ဖြစ်သည်။ လူသားများအတွက်သာ ပဓာန ထား၍ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာရှုကောင်းသော သင်္ခါရ နှင့် ကမ္မဘဝအထူးကိုလည်း သိထားသင့်ပေသည်။ ဒါနကုသိုလ်ကို ပုံစံထုတ်

၍ တင်ပြပေအံ့ -

၁။ မလှူမီ = ကောင်းမှုကုသိုလ်မပြုမီ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော ပုဗ္ဗစေတနာ
ကား သင်္ခါရ၊

လှူဆဲ = ကောင်းမှုကုသိုလ်ပြုဆဲခဏ၌ ဖြစ်သော မုဗ္ဗစေတနာကား
ကမ္မဘဝ။

၂။ ကံကို အားထုတ်စဉ်က ဖြစ်ခဲ့သော ဇော (၇)ကြိမ်တို့တွင် ပထမဇောမှ
ဆဋ္ဌဇောတိုင်အောင်သော ဇောတို့၌ ယှဉ်သော စေတနာကား သင်္ခါရ၊
သတ္တမဇောစေတနာကား ကမ္မဘဝ။

၃။ ကံကို အားထုတ်စဉ်က ဖြစ်ခဲ့သော ဇောစိတ္တက္ခဏတို့တွင် စေတနာ
ကား ကမ္မဘဝ၊ ယှဉ်ဖက် သမ္ပယုတ်တရားစုတို့ကား သင်္ခါရ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၁၄-၂၂၅။)

ဤအထက်ပါ ခွဲထားသတ်မှတ်ချက်များနှင့် အညီ ကံပြုစဉ်က ဖြစ်ခဲ့
သော သို့မဟုတ် ဖြစ်လတ္တံ့သော အထက်ပါ မနောဒွါရိက ကုသိုလ်ဇော
ဝီထိစိတ်အစဉ်တစ်ခုလုံးကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် စိတ္တက္ခဏတိုင်း စိတ္တ-
က္ခဏတိုင်း၏ နာမ်တရားအားလုံးကိုခြုံငုံ၍ ဝိပဿနာရှုနိုင်ပါက သင်္ခါရ နှင့်
ကမ္မဘဝနှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ဝိပဿနာရှုပြီးဖြစ်သည်ကို သဘောကျလေရာ
သည်။

အားလုံးကိုပင် ဝိပဿနာရှုပါ

ပဋိသန္ဓေခန္ဓာငါးပါး၊ ဘဝင်ခန္ဓာငါးပါး၊ စုတိခန္ဓာငါးပါး၊ မနောဒွါရာ-
ဝဇ္ဇန်းခန္ဓာငါးပါး၊ စက္ခုဝိညာဏ်ခန္ဓာငါးပါး - ဤသို့ စသည် စက္ခုဒွါရဝီထိ
စသည့် ထိုထိုဝီထိတို့၏အတွင်း၌ တည်ရှိကြသော နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းဇယား
များတွင် ဖော်ပြထားသည့် စိတ္တက္ခဏတိုင်း စိတ္တက္ခဏတိုင်း၌ ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့၍
အထက်ပါအတိုင်း ဝိပဿနာရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးလုံး၌ ရှုပါ။
ထိုသို့ရှုရာ၌ -

၁၃၀ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

- ၁။ အတိတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကို အကြောင်းအကျိုးစပ်၍လည်း ရှုနိုင်၏။
- ၂။ အတိတ် အတိတ်ချင်း အကြောင်းအကျိုးစပ်၍လည်း ရှုနိုင်၏။
- ၃။ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ်ကို အကြောင်းအကျိုးစပ်၍လည်း ရှုနိုင်၏။
- ၄။ အနာဂတ် အနာဂတ်အချင်းချင်း အကြောင်းအကျိုးစပ်၍လည်း ရှုနိုင်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-ပထမနည်း

နာယံ ဘိက္ခဝေ ကာယော တုမှာကံ၊ နပိ အညေသံ၊ ပုရာဏမိဒံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ အဘိသင်္ခတံ အဘိသဉ္ဇေတယိတံ ဝေဒနိယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တဩ ခေါ ဘိက္ခဝေ သုတဝါ အရိယသာဝကော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒညေဝ သာဓုကံ ယောနိသော မနသိ ကရောတိ - “ဣတိ ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ၊ ဣမသုပ္ပါဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဣမသ္မိံ အသတိ ဣဒံ န ဟောတိ၊ ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတိ၊ ယဒိဒံ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရ-ပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ ပ ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဗုဒ္ဓက္ခန္ဓဿ သမုပယော ဟောတိ၊ အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော၊ သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော၊ ပ ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဗုဒ္ဓ-က္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ၊ (သံ၊ ၁၊ ၂၉၅။ နတုမ္မသုတ္တံ။)

ရဟန်းတို့ . . . ဤရူပကာယ နာမကာယ = ရုပ်တရားအပေါင်း နာမ်တရားအပေါင်းသည် သင်ချစ်သားတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာမဟုတ် (= သင်ချစ်သားတို့၏ အတ္တ မဟုတ် = အတ္တပင်မရှိသောကြောင့် ဟူလို။) သူတစ်ပါး၏ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာလည်း မဟုတ် (= သူတစ်ပါးတို့၏ အတ္တလည်း မဟုတ်။) ဤရူပကာယ နာမကာယသည်ကား အဟောင်းဖြစ်သော ရှေးကံသည် ဖြစ်စေ အပ်သော တရားသာတည်း။ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံသည် ပြုပြင်အပ်၏။ ကုသိုလ်စေတနာ အကုသိုလ်စေတနာလျှင် အကြောင်းရင်းခံ ရှိ၏။ ခံစားမှု ဝေဒနာ၏ တည်ရာဝတ္ထု ဖြစ်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုအရာ၌ အာဂမသုတ = သင်သိ၊ အဓိဂမသုတ = ကျင့်သိဟူသော အကြားအမြင်ဗဟုသုတရှိသော အရိယသာဝကသည်။ဝါ။ အရိယာ ဖြစ်တော်မူသော ငါဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝကသည် ကြောင်း-ကျိုးဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားကိုသာလျှင် ကောင်းမွန်ရှိသေစွာ နှလုံးသွင်းရှုပွား၏ -

“ ဤ အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဤ အကျိုးတရားသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဤ အကြောင်းတရား၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကြောင့် ဤအကျိုးတရားသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ။ ဤ အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် ဤ အကျိုးတရားသည် ထင်ရှားမဖြစ်။ ဤ အကြောင်းတရား၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဤ အကျိုးတရားသည် ချုပ်၏။ ယင်း ကြောင်း-ကျိုးဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားကား ဤသို့တည်း -

အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ သင်္ခါရတို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဝိပါက်) ဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ ပ ။ ဤသို့လျှင် ချမ်းသာမမက် သက်သက်သော ဤ ဒုက္ခတုံးဒုက္ခအစုအပုံသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏ - ဟု ရှု၏။

အဝိဇ္ဇာ၏သာလျှင် (အရဟတ္တမဂ်ကြောင့်) အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့သည် ချုပ်ကုန်၏။ သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ကုန်ခြင်းကြောင့် (ဝိပါက်) ဝိညာဏ်သည် ချုပ်၏။ ပ ။ ဤသို့လျှင် ချမ်းသာမမက် သက်သက်သော ဒုက္ခတုံး ဒုက္ခအစုအပုံ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည် ဖြစ်၏ - ဟု ရှု၏”

(သံ၊၁၊၂၉၅။)

ဤသို့စသော ဒေသနာတော်များနှင့် အညီ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပထမနည်းဖြင့်လည်း - သမုဒယသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝယသက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊ သမုဒယနှင့် ဝယကိုလည်းကောင်း ရှုနိုင်ပေသည်။ ရှုသင့်ပေသည်။

သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၂။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဘဝင်္ဂဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စုတိဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်၏။ ပ ။ -

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပထမနည်းတွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကြောင်း-ကျိုးဆက်နွယ်မှုသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင်ကြည့်၍ အဖြစ်သက်သက်ကိုသာ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးလုံး၌ ရှုပါ။ အတိတ်အဆက်ဆက်မှသည် ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည်အထိ ဘဝသုံးခု ဘဝသုံးခုတို့ကို ကြောင်း-ကျိုး ဆက်စပ်လျက် ရှုပါ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပထမနည်း ကြောင်း-ကျိုးဆက်နွယ်မှုသဘောတရား၌ ကျေပွန်ပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ မခက်ခဲတော့ပြီ။

ဝယဓမ္မာနုပဿီ

အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်ပုံ စသည့် ကြောင်း-ကျိုးဆက်နွယ်မှုသဘောတရားကို အနာဂတ်ဆုံးသည် အထိ ဉာဏ်အမြင် သန့်ရှင်းပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သို့ ဆိုက်မည့် အချိန်ကာလဟူသော အနာဂတ်ဝယ် ယင်းအရဟတ္တမဂ်ကြောင့် ဧကတ္တနည်းအရ အလားတူ အဝိဇ္ဇာ စသော ကိလေသာတရားအပေါင်း၏ နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှုကြောင့် သင်္ခါရ စသော အကျိုးတရားအပေါင်း၏ နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှု အနုပ္ပါဒ် နိရောဓသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အောက်ပါ ရှုကွက်ကို ရှုပါ။

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ချုပ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝင်္ဂဝိညာဏ် ချုပ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် စုတိဝိညာဏ် ချုပ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ချုပ်၏။ ပ ။ -
- ဤသို့ စသည်ဖြင့် အချုပ်သက်သက်ကိုလည်း ရှုပါ။ ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါးလုံး၌ ရှုပါ။

သမုဒယဝယမ္မောနုပဿီ

အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်ပုံ၊ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်ပုံ စသည့် သဘောတရားတို့ကို = ဖြစ်-ချုပ် နှစ်မျိုးလုံးကို ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အောက်ပါ ရှုကွက်ကို ရှုပါ။

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
အဝိဇ္ဇာ (ဖြစ်ပျက်) အနိစ္စ၊ သင်္ခါရ (ဖြစ်ပျက်) အနိစ္စ။
- ၂။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ချုပ်၏။
သင်္ခါရ (ဖြစ်ပျက်) အနိစ္စ၊ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် (ဖြစ်ပျက်) အနိစ္စ။
- ၃။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဘဝင်္ဂဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝင်္ဂဝိညာဏ် ချုပ်၏။
သင်္ခါရ (ဖြစ်ပျက်) အနိစ္စ၊ ဘဝင်္ဂဝိညာဏ် (ဖြစ်ပျက်) အနိစ္စ။
- ၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ချုပ်၏။
သင်္ခါရ (ဖြစ်ပျက်) အနိစ္စ၊ စက္ခုဝိညာဏ် (ဖြစ်ပျက်) အနိစ္စ။

ဤမျှဆိုလျှင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပထမနည်း၌ ကြောင်း-ကျိုးဆက်နွယ်မှု သဘောတရားကို ကျေပွန်ပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့အဖို့ နည်းမှီး၍ ရှုနိုင်လောက်ပေပြီ။ ကမ္မဘဝ+ဥပပတ္တိဘဝ အမည်ရသော ဘဝသို့တိုင် အောင်ရှုပါ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်း ပထမနည်းတွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း (၆) လိုင်းလုံးရှုသင့်သော နေရာဌာနတို့၌ (၆)လိုင်းလုံး ရှုပါ။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်ပါးလုံး၌ ရှုပါ။ ဘဝသုံးခု သုံးခုတို့ကို ကွင်းဆက်၍ ရှုပါ။ အနည်းဆုံး လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်ခေါက်-စီ မိမိရှုထားပြီးသမျှ အတိတ်အဆက်ဆက်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည်အထိ တိုးလျှိုပေါက် ရှုပါ။

ရရှိနိုင်သော အကျိုးတရားများ

တဿေဝံ မနသိကရောတော “ဣတိ ကိရိမေ ဓမ္မာ အဟုတွာ သမ္ဘောန္တိ၊ ဟုတွာ ပဋိဝေန္တိ”တိ ဉာဏံ ဝိသဒတရံ ဟောတိ။ တဿေဝံ ပစ္စယ-တော စေဝ ခဏတော စ ဒွေဓာ ဥဒယဗ္ဗယံ ပဿတော သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ-နယလက္ခဏဘေဒါ ပါကဋာ ဟောန္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၇။)

အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ရှုခြင်းသည်ကား ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန မည်၏။ အကြောင်း တရားချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားချုပ်ပုံကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင် ရှုခြင်း သည်ကား ပစ္စယတော ဝယဒဿန မည်၏။ အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်း ကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံ၊ အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး တရားချုပ်ငြိမ်းပုံကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင် ရှုခြင်းသည်ကား ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန မည်၏။

အကြောင်းသင်္ခါရတရား အကျိုးသင်္ခါရတရားတို့၏ ထိုထို ဥပါဒ်ခဏ ၌ ဖြစ်မှုကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင် ရှုခြင်းသည်ကား ခဏတော ဥဒယဒဿန မည်၏။ ယင်း အကြောင်းသင်္ခါရတရား အကျိုးသင်္ခါရတရားတို့၏ ထိုထို

ဘင်ခဏ၌ ပျက်မှုကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင် ရှုခြင်းသည်ကား ခဏတောဝယဒဿန မည်၏။ ယင်း အကြောင်းသင်္ခါရတရား အကျိုးသင်္ခါရတရားတို့၏ပင် ထိုထို ဥပါဒ်ခဏ ဘင်ခဏ၌ ဖြစ်မှုပျက်မှုကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင် ရှုခြင်းသည်ကား ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = ခဏအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ရှုနည်း မည်၏။

ထိုသို့ ရုပ်နာမ်ကြောင်းကျိုး သင်္ခါရတရားတို့ကို ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန၊ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန ဟူသော နှစ်မျိုးနှစ်စားသော ဥဒယဗ္ဗယသဘောအားဖြင့် လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ နှလုံးသွင်း ရှုပွားခဲ့သော် – “ဤသင်္ခါရတရားတို့ကား ရှေးကမရှိမူ၍ ယခုမှ ရုတ်ခြည်း ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်စွတကား၊ ဖြစ်ပြီးကြ၍လည်း ချုပ်ပျောက်သွားကြပါကုန်စွတကား” – ဟု ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်သည် အထူးသဖြင့် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်လာ၏။ ထိုသို့ နှစ်မျိုးနှစ်စားအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ကို ရှုမြင်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ –

- ၁။ သစ္စာ (၄)ပါး၊
- ၂။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရား၊
- ၃။ နည်း (၄)ပါး၊
- ၄။ လက္ခဏာ (၅)ပါးတို့သည် ထင်ရှားလာကုန်၏။

သစ္စာ (၄) ပါး ထင်ရှားလာပုံ

၁။ **ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန** = အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် အကျိုး ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတရားတို့ကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်ပေါ်စေတတ်ကုန်သော ဇနကအကြောင်းတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ **သမုဒယသစ္စာ**သည် ထင်ရှားလာ၏။

၂။ **ဧကတော ဥပယဒဿန** = ရုပ်နာမ် ကြောင်းကျိုး သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏမစဲ တသဲသဲဖြစ်မှုကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ဖြစ်မှု ဇာတိဒုက္ခကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ **ဓုက္ခသန္တာ**တရားသည် ထင်ရှားလာ၏။

၃။ **ပစ္စယဧကော ယေဒဿန** = အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ချုပ်ငြိမ်းပုံကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် အကြောင်းတရား၏ ထင်ရှားမရှိခြင်း ထင်ရှားမဖြစ်ခြင်းဖြင့် အကြောင်းရှိသော အကျိုးတရား၏ = အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိပါမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အကျိုးတရား၏ မဖြစ်ခြင်းသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ **နိဓရာသန္တာ**တရားသည် ထင်ရှားလာ၏။ (အနုပ္ပါဒနိဓရာဓတည်း။)

၄။ **ဧကတော ဝယဒဿန** = ရုပ်နာမ် ကြောင်း-ကျိုး သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏမစဲ တသဲသဲပျက်မှုကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် (= သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏဘင်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့်) သင်္ခါရတရားတို့၏ သေကျေပျက်စီးရမှု မရဏဒုက္ခကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ **ဓုက္ခသန္တာ**တရားသည်ပင်လျှင် ထင်ရှားလာ၏။ (ခဏိကမရဏဒုက္ခကို ဆိုလိုသည်။)

၅။ **ပစ္စယဧကော ဥပယစ္စယဒဿန** = အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံ၊ အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား-ချုပ်ပုံဟူသော အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်ခြင်း၊ - **ဧကတော ဥပယစ္စယဒဿန** = ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး = သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏမစဲ တသဲသဲ ဖြစ်ပျက်မှုသဘောကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်ခြင်းဟူသော ဤနှစ်မျိုးသော

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အမြင်သည် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိတည်း။ တစ်နည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပြဇာန်းသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာ-သမာဓိဟူသော တရားအစုအပုံတည်း။ ယင်းတရားအစုအပုံကား လောကီ မဂ္ဂသစ္စာတည်း။ ယင်းလောကီမဂ္ဂသစ္စာတရားသည် ထိုရုပ်နာမ်ကြောင်းကျိုး = သင်္ခါရတရားစုကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်သော မောဟ အမှိုက်-တိုက်ကို တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်သတ်နိုင်၏။ ထိုသို့ ယင်းလောကီမဂ္ဂသစ္စာ တရားအစုတို့က ယင်းမောဟဓာတ်ကို တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်သတ်နိုင်သော-ကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ **မဂ္ဂသန္တာတရား**သည် ထင်ရှား လာပေသည်။

တစ်နည်း - ယင်းသမ္မာဒိဋ္ဌိဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော လောကီမဂ္ဂသစ္စာ သည် လောကုတ္တရာ အရိယမဂ်ဟူသော မဂ္ဂသစ္စာကို ရခြင်း ရောက်ခြင်း ၏ အကြောင်းဥပါယ်ဖြစ်သော အသမ္မောဟ သဘောတရားတည်း။ ယင်း အသမ္မောဟ သဘောတရားသည် - ပကတိ တောက်လောင်နေသော ဆီမီးတိုင်သည် မိမိဆီမီးတိုင်ကို ထင်ရှားပြနေသကဲ့သို့ - အလားတူပင် မိမိကိုယ်ကို အသမ္မောဟသမ္မာဒိဋ္ဌိသဘောတရား ဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှား ပြနေရကား (သစ္စာလေးပါးကို သိနေပြီဟု သမ္မာဒိဋ္ဌိက ထင်ရှားပြနေသည် ဟူလို။) **မဂ္ဂသန္တာတရား**သည် ထင်ရှားလာပေသည်။ ယင်းသို့ ထင်ရှားမှုမှာ သစ္စာလေးပါးကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်သည့် မောဟတည်းဟူသော အမှိုက်တိုက်ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်သောအခါမှသာ ထင်ရှားလာသည်ဖြစ်ရကား ယင်းသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လောကီမဂ္ဂသစ္စာဟူသောအမည်ကို ရရှိပေသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၆၇-၂၆၈။ မဟာနိ၊ ၂၄၂၃-၄၂၄။)

လောကီမဂ္ဂသန္တာ = လောကီမဂ္ဂင် ငါးပါး

၁။ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ အမည်ရသော ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး သင်္ခါရတရားတို့ကို ပရမတ်ဆိုက်အောင် ထိုးထွင်းသိသောဉာဏ်၊ ယင်း သင်္ခါရ တရားတို့၏ အနိစ္စအချက်၊ ဒုက္ခအချက်၊ အနတ္တအချက်တို့ကို ထိုးထွင်း

၁၃၈ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

သိသောဉာဏ် - ဤဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည်ကား လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်တည်း။

၂။ ယင်း သင်္ခါရတရားအာရုံပေါ်သို့ ဝိပဿနာစိတ်ကို ရှေးရှုတင်ပေးခြင်းသဘော၊ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စအချက်၊ ဒုက္ခအချက်၊ အနတ္တအချက် အာရုံပေါ်သို့ ဝိပဿနာစိတ်ကို ရှေးရှုတင်ပေးခြင်းသဘော - ဤသဘောတရားတို့ကား လောကီသမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်တည်း။

၃။ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် ထိုးထွင်းသိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းသဘော၊ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စအချက် ဒုက္ခအချက် အနတ္တအချက်တို့ကို ထိုးထွင်းသိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းသဘော - ဤသဘောတရားတို့ကား လောကီသမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်တည်း။

၄။ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကို အမှတ်ရတတ်သော သဘော သိမ်းဆည်းတတ်သော သဘော၊ ယင်း သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စအချက် ဒုက္ခအချက် အနတ္တအချက်တို့ကို အမှတ်ရတတ်သော သဘော သိမ်းဆည်းတတ်သော သဘော၊ ယင်း သင်္ခါရအာရုံနှင့် ယင်းတို့၏ အနိစ္စအချက်၊ ဒုက္ခအချက်၊ အနတ္တအချက်အာရုံ၌ နှစ်မြုပ်နေခြင်းသဘော - ဤသဘောတရားတို့ကား လောကီသမ္မာသတိမဂ္ဂင်တည်း။ (အာရုံကို မမေ့ပျောက်ခြင်းသဘောတည်း။)

၅။ ယင်းသင်္ခါရတရားအာရုံ၌ ဝိပဿနာစိတ်၏ ကောင်းစွာတည်ကြည်နေခြင်းသဘော၊ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စအခြင်းအရာ၊ ဒုက္ခအခြင်း-အရာ၊ အနတ္တအခြင်းအရာ တစ်မျိုးမျိုး၌ ဝိပဿနာစိတ်၏ ကောင်းစွာတည်ကြည်နေခြင်းသဘော - ဤ သဘောတရားတို့ကား သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်တည်း။ (ဝိပဿနာဓဏီကသမာဓိတည်း။)

လောကီအခိုက်အဝယ် - ဤ မဂ္ဂင်ငါးပါးတို့နှင့် သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝဟူသော သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးတို့သည် အာရုံချင်း မတူညီသောကြောင့် စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏အတွင်း၌ ပြိုင်တူ မဖြစ်နိုင်ကြပေ။

အထက်ပါ မဂ္ဂင်ငါးပါးတို့သည်သာလျှင် ဝိပဿနာ စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ ပြုင်တူဖြစ်နိုင်ကြသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားများ ထင်ရှားလာပုံ

၁။ **ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန** = အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံကို ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် - “ဤ အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဤအကျိုးတရားသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏” - ဟု ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ - အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်၏။ သင်္ခါရဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်၏ - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောကြားထားတော်မူအပ်သော **အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရား**သည် ထင်ရှားလာပေသည်။

၂။ **ပစ္စယတော ဝယဒဿန** = အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားချုပ်ငြိမ်းပုံကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် - “ဤ အကြောင်းတရားသည် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ဤအကျိုးတရားသည် ချုပ်ငြိမ်း၏” - ဟု ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ - အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏ - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောကြားထားတော်မူအပ်သော **ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရား**သည် ထင်ရှားလာပေသည်။

၃။ **ဧကတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန** = အကြောင်းသင်္ခါရ + အကျိုးသင်္ခါရ = အကြောင်းရုပ်နာမ်+အကျိုးရုပ်နာမ် = သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏမစ တသံသံ ဖြစ်မှုပျက်မှုကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၏ ဥပါဒ်-ဦး-ဘင် = ဖြစ်-တည်-ပျက် = သင်္ခတလက္ခဏာကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် အကြောင်းတရားတို့ကို စွဲမှီ၍ ဖြစ်ကြသော အကျိုးတရားတို့ဟူသော **ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဓမ္မများ**

သည် ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာကြကုန်၏။ မှန်ပေသည် - သင်္ခတတရားတို့ကား ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘော ရှိကြကုန်၏။ ထိုသင်္ခတတရားတို့သည် အကြောင်းတရားတို့ကို အစွဲပြု၍သာ ဖြစ်ပေါ်လာ ကြရသဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဓမ္မလည်း အမည်ရကြပေသည်။ (အကြောင်းတရား- များကိုယ်တိုင်က အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဖြစ်ကြသဖြင့် ယင်းအကြောင်းတရား တို့ကို စွဲမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြရကုန်သော အကျိုးပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတရားတို့လည်း အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တပင် ဖြစ်ကြရပေသည် ဟူလို။) (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၆။ မဟာဋီ၊ ၂၄၂၄။)

နည်းလေးပါး ထင်ရှားလာပုံ

၁။ **ပစ္စယတော ဥပယဒဿန** = အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် အကြောင်း တရားနှင့် အကျိုးတရားတို့၏ အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်လျက် အထပ်ထပ် ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်နာမ်သန္တာန်အစဉ်၏ အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေခြင်းကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် - “ရုပ်နာမ်သန္တာန် အစဉ်တစ်ခုတည်းအဖြစ် သိမြင်သော = **ဓကတ္တနည်းသည်**” ထို ယောဂါ- ဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာပေသည်။

ရှေးယခင် အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားတို့ကို ဆက်စပ်လျက် သိမ်းဆည်းစဉ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်း = ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ပိုင်း၌ အတိတ် အကြောင်းတရားများကို ထူထောင်ခဲ့သော ရုပ်နာမ်သန္တာန်အစဉ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်နာမ်သန္တာန်အစဉ်ကို တစ်ဆက်တည်း အဆက်မပြတ် အထပ်ထပ် ဖြစ် ပေါ်လာနေသည်ကို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သဘောပေါက်နေ၏။ အထူး သဖြင့် - **သဘာဝေါဝါယံ ဗိတ္တဿ ပဏ္ဍရတာ၊** (မူလဋီ၊ ၁၀၂၅။) ဟူသော မူလဋီကာနှင့်အညီ စိတ်အားလုံးသည် ဖြူစင်သောသဘောရှိရကား အတိတ် အကြောင်းတရားများကို ထူထောင်ခဲ့စဉ်က မနောအကြည်ဓာတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန် မနောအကြည်ဓာတ်တို့ကို နာမ်သန္တတိအစဉ်အတန်းအားဖြင့် အနိစ္စအနေ

အထား၊ ဒုက္ခအနေအထား၊ အနတ္တအနေအထားအားဖြင့် တစ်ဆက်တည်း အစဉ်အတန်းတစ်ခုတည်းအဖြစ် အဆက်မပြတ် အထပ်ထပ်ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သဘောပေါက်နေ၏။

တစ်ဖန် ဘဝတစ်လျှောက်တွင် အများဆုံးဖြစ်နေသော စိတ်ကား ဘဝင်စိတ်ပင် ဖြစ်၏။ ယင်းဘဝင်စိတ်သည်လည်း - **ပဘဿရမိခံ ဘိက္ခဝေ စိတ္တံ**၊ (အံ၊၁၅။)ဟူသော ဒေသနာတော်များနှင့် အညီ ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် တလက်လက် ကြည်လင်တောက်ပလျက်ပင် ရှိ၏။ ယင်း ဘဝင်စိတ်တို့၏ အကြားအကြား၌ ဖြစ်လေ့ရှိသော ဝီထိစိတ်တို့ကလည်း ကြည်လင်၏ = ပဏ္ဏရ = ဖြူစင်၏။ ဘဝင်စိတ်ကလည်း ကြည်လင်၏။ ယင်းဘဝင်စိတ်နှင့် ဝီထိစိတ်-ဟူသော မနောအကြည် နာမ်သန္တတိအစဉ်အတန်းကို အတိတ်မှသည် ပစ္စုပ္ပန်သို့တိုင်အောင် ပစ္စုပ္ပန်မှသည် ရှု၍ရနိုင်သမျှ အတိတ်သို့တိုင်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လှမ်းမျှော်ကြည့်လိုက်ပါက အပ်ချည်ကြိုးတစ်ချောင်းကို သွယ်တန်းထားဘိသကဲ့သို့ အစဉ်အတန်းတစ်ခုတည်းအဖြစ် အနိစ္စပုံသွင်ဖြင့် အဆက်မပြတ် အထပ်ထပ်ဖြစ်ပေါ်လာနေသည်ကို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်နေ၏။ ထို အတိတ်မနောအကြည်သည် မိမိ၏ မနောအကြည် ဟုတ်မဟုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ လက်ရှိ မိမိ၏ မနောအကြည်-နှင့် တစ်ဆက်တည်း အစဉ်အတန်းတစ်ခုတည်း ဟုတ် မဟုတ်ကိုလည်း-ကောင်း ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်နေ၏။ အနာဂတ်၌လည်း ထိုနည်းလည်းကောင်း မှတ်ပါ။

သို့သော် အနိစ္စအခြင်းအရာကို တွင်တွင်ကြီး နှလုံးမသွင်းရသေးသဖြင့် အချို့အချို့သော စိတ္တက္ခဏ၌ သို့မဟုတ် အနည်းငယ်သော စိတ္တက္ခဏ အချို့၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ဖြစ်ပျက်မှုကို သိတန်သလောက် သိသော်လည်း အချို့သော စိတ္တက္ခဏ၌ သို့မဟုတ် စိတ္တက္ခဏအများစု၌ကား ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ဖြစ်ပျက်မှုကို မသိသေးပေ။ ယခု ဤ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်း၌ကား မနောအကြည်ဓာတ်၏ တဆက်တည်းဖြစ်ပေါ်လာနေ-

သည်ကိုလည်း သိ၏။ ထိုမနောအကြည်ဓာတ်၏ အနိစ္စအနေအထား ဒုက္ခအနေအထား အနတ္တအနေအထားအားဖြင့် ခဏမစဲ တသဲသဲ ဖြစ်ပျက်မှုကိုလည်း ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် သိနေ၏။ အကြောင်းနှင့် အကျိုး ဆက်စပ်လျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တအနေအထားအားဖြင့် အဆက်မပြတ် အထပ်ထပ် ဖြစ်ပေါ်နေသည်ဟုလည်း သိရှိနေပေသည်။ ထိုအခါ ယင်းသို့ သိမြင်နေသော ဝိပဿနာဉာဏ်က - “ပြုလုပ်သူကား တစ်ယောက်၊ ခံစားသူကား တစ်ယောက်” ဟု မှားမှားယွင်းယွင်း စွဲယူတတ်သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို သာလွန်ကောင်းမွန်စွာ ပယ်စွန့်နိုင်ပေသည်။ ရှေးရှေးသော တရားတို့၏ ချုပ်မှုကို နောက်နောင်သော တရားတို့၏ သို့မဟုတ် အထက်အထက်သော တရားတို့၏ ဖြစ်မှုဥပ္ပါဒသဘောက အစဉ်ဖွဲ့စပ်လျက်ရှိမှုကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်တွေ့နေသောကြောင့် ဖြစ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၈။ မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၂၄။)

၂။ **ဓဏဓာတုဥပယဒဿန** = ထိုသို့ အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်လျက် ဖြစ်ပေါ်နေကြသော အကြောင်းရုပ်နာမ်သင်္ခါရ၊ အကျိုးရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ ခဏမစဲ တသဲသဲဖြစ်နေမှု ဥပယသဘောကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် အသစ်အသစ်သော ရုပ်နာမ် ပရမတ်တရားတို့၏ ခဏမစဲ တသဲသဲဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ **ဉာဏ်ဉာဏ်** သည် ထင်ရှားလာပေသည်။ (ရုပ်နာမ်သန္တတိအစဉ်အားဖြင့် တစ်ဆက်တည်း မှန်သော်လည်း ဖြစ်မှုပျက်မှု မရှိသော သန္တတိအစဉ်ကား မဟုတ်၊ ဖြစ်-ပျက် သန္တတိအစဉ်သာ ဖြစ်သည်။ ရှေးရှေး ရုပ်နာမ်သန္တတိအစဉ်နှင့် နောက်-နောက်သော ရုပ်နာမ်သန္တတိအစဉ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ရှေးရှေး ရုပ်နာမ်နှင့် နောက်နောက် ရုပ်နာမ်တို့၏လည်းကောင်း မတူကွဲပြား အသီးအခြားသာ ဖြစ်သည်ဟု သိနေ၏။ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် အပျက်ကို မြင်နေသဖြင့် ရှေးရှေး ပရမတ္ထဓာတ်သားနှင့် နောက်နောက် ပရမတ္ထဓာတ်သားတို့သည် အသီးအသီး အုပ်စုတစ်ခုစီ အုပ်စုတစ်ခုစီသာဟု သိနေ၏။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ဉာဏ်၌ သန္တတိဃန သမူဟဃန ကိစ္စဃနများ ပြိုနေပြီ ဟူလို။)

ထိုသို့ သိမြင်သောအခါ၌ — “ထိုသူသည်ပင် ပြုလုပ်၏။ ထိုသူသည်ပင် ခံစား၏”ဟု မှားမှားယွင်းယွင်း စွဲယူတတ်သော သဿတဒိဋ္ဌိကို သာလွန် ကောင်းမွန်စွာ ပယ်စွန့်နိုင်ပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၈။ မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၂၄။)

၃။ **ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ** = အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံ၊ အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ချုပ်ပုံ သဘောတရားကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် အကျိုးတရား၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ အကြောင်း တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် အကျိုးတရား၏ ထင်ရှား မရှိခြင်းဟူသော သဘောတရား၏ အလိုလိုပြီးစီးရကား ရုပ်နာမ် ပရမတ် တရားတို့၏ တစ်စုံ တစ်ခုသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်မှု မရှိပုံကို ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ **အဗျာပါရနည်း**သည် ထင်ရှားလာပေသည်။ (အကြောင်းတရားဘက်၌လည်း အကျိုးတရားတို့ကိုဖြစ်အောင် ပြုလုပ်မည်ဟူသော ဗျာပါရ၊ အကျိုးတရား- ဘက်၌လည်း အကြောင်းတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သော် တို့ (= အကျိုး- တရားတို့) ဖြစ်ကြမည်ဟူသော ဗျာပါရ မရှိပုံကို သိသည်ဟူလိုသည်။ အဝိဇ္ဇာ၌လည်း သင်္ခါရဖြစ်အောင် ပြုလုပ်မည်ဟူသော ဗျာပါရ မရှိ။ အလား- တူပင် သင်္ခါရ၌လည်း ဝိညာဏ်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်မည်ဟူသော ဗျာပါရ မရှိ — ဤသို့ စသည်ဖြင့် အကြောင်း-အကျိုး နှစ်ဘက်လုံး၌ ဗျာပါရ မရှိပုံကို သဘောပေါက်ပါ။)

ထိုသို့ သိမြင်ခဲ့သော် — ဖန်ဆင်းရှင် ပရမအတ္တ၊ အဖန်ဆင်းခံရသော ဇီဝအတ္တရှိသည်ဟု မှားမှားယွင်းယွင်း စွဲယူတတ်သော အတ္တဒိဋ္ဌိကို သာလွန် ကောင်းမွန်စွာ ထို ဝိပဿနာဉာဏ်က ပယ်စွန့်နိုင်ပေသည်။ (အကြောင်း အကျိုး နှစ်ရပ်လုံး၌ ဗျာပါရ မရှိ၊ အကြောင်း-အကျိုး နှစ်ရပ်လုံးသည်လည်း အနိစ္စတရားအစုအပုံ ဒုက္ခတရားအစုအပုံ အနတ္တတရားအစုအပုံသာ ဖြစ် သည်ဟု ထိုဝိပဿနာဉာဏ်က ပုံစံမှန် သိမြင်နေသောကြောင့်ဟူလို။)

၄။ **ပစ္စယတော ဥပယဒဿန** = အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် အကြောင်းတရားနှင့်လျော်သော အကျိုးတရား၏ ဖြစ်ခြင်းကို ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြောင်းတရားကြောင့် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်ရာဝယ် အကျိုးတရားတို့သည် ဖြစ်ချင်တိုင်း ဖြစ်ချင်သလို စည်းကမ်းမရှိ ပရမ်းပတာ ဖြစ်နေသည်ကား မဟုတ်။ အကြောင်းတရားနှင့် လျော်ညီစွာသာလျှင် အကျိုးတရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ သင်္ခါရ၊ ကံစသော အကြောင်းတရားကြောင့် အကျိုးတရားများ ဖြစ်ခဲ့ကြသော် - ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ ဟူသော အကြောင်းနှင့် လျော်သော အကျိုးတရားတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။ အကြောင်းနှင့် မလျော်ညီသော အခြားအကျိုးတစ်စုံတစ်ရာသည် မဖြစ်ပေဟု သိမြင်နေ၏။ ထို့ကြောင့် **ဝေပဗ္ဗတာနည်း**သည် ထင်ရှားလာပေသည်။

ထိုသို့ သိမြင်ခဲ့သော် - “ပြုသော်လည်း ပြုသည်မမည်” - ဟု အကြောင်းကံကို တားမြစ်သော အကိရိယဒိဋ္ဌိအယူမှားကို ယင်းဝိပဿနာ ဉာဏ်က သာလွန်ကောင်းမွန်စွာ ပယ်စွန့်နိုင်ပေသည်။
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၈။ မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၂၄-၄၂၅။)

လက္ခဏာငါးပါး ထင်ရှားလာပုံ

၁။ **ပစ္စယတော ဥပယဒဿန** = အကြောင်းတရား ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်သဖြင့် အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် အကျိုးတရား၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟု ဤသို့လျှင် အကြောင်းတရားတို့သည် ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်မျှဖြင့်သာ အကျိုးတရားတို့ကို ကျေးဇူးပြုတတ်သည် ဖြစ်ရကား သင်္ခတတရားတို့၏ အားထုတ်ခြင်း ဗျာပါရ မရှိသည်၏ အဖြစ်သည်

ထင်ရှား၏။ တစ်ဖန် အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှား မရှိလတ်သော် အကျိုးတရား၏ ထင်ရှား မရှိခြင်းသည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာရကား သင်္ခတအကျိုးတရားတို့၏ အကြောင်းပစ္စည်းတရားနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသည်၏ အဖြစ်သည်လည်း ထင်ရှား၏။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ထိုကဲ့သို့သော အားထုတ်ခြင်း ဗျာပါရကင်းမှု အကြောင်းတရားနှင့်သာ ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိမှုကို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်နေခြင်းကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ပရမတ္ထ = ပရမအတ္တ = ဖန်ဆင်းရှင်အတ္တနှင့် ဇီဝအတ္တ = အဖန်ဆင်းခံ အတ္တ မရှိမှုကို သိမြင်နေရကား **အနုတ္တလက္ခဏာ**သည် ထင်ရှားလာပေသည်။ ယင်း အသိဉာဏ်က အတ္တဆိတ်သုဉ်းမှုကို ထင်ရှားပြနေပေသည်။

၂။ **ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဝဿန** = အကြောင်းသင်္ခါရ အကျိုးသင်္ခါရဟူသော သင်္ခတတရားတို့၏ ခဏမစဲ တသဲသဲ ဖြစ်မှုပျက်မှု ဥဒယ-ဝယသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်သဖြင့် - မဖြစ်ခင် ရှေးကမရှိ၊ ယခုမှ ရုတ်ခြည်းဖြစ်၍ မရှိခြင်းသဘာဝသို့ပင် ဆိုက်ရောက်သွားမှုကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း (= မဖြစ်ခင် ရှေးအဖို့က မရှိခြင်း၊ ဖြစ်ပြီးနောက် = ပျက်ပြီးနောက် မရှိခြင်းဟူသော မရှိခြင်းနှစ်မျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းမရှိခြင်းနှစ်မျိုးတို့၏ အလယ်၌သာလျှင် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်အားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်မှုကိုလည်းကောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း) တစ်ဖန် - သင်္ခါရတရားတို့သည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် = ဖြစ်-တည်-ပျက်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၏ ရှေး၌လည်း ထင်ရှားမရှိကုန်၊ နောက်၌လည်း ထင်ရှားမရှိကုန်၊ ဥပါဒ် = ဖြစ်ခြင်းဟူသော အစနှင့်၊ ဘင် = ပျက်ခြင်းဟူသော အဆုံးသာ ရှိကြကုန်၏။ ယင်းသို့ သင်္ခတတရားတို့၏ ဖြစ်-ပျက်ဟူသော အစနှင့် အဆုံးရှိမှုကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း — ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ **အနိစ္စလက္ခဏာ**သည် ထင်ရှားလာပေသည်။

၃။ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၌ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်တို့ဖြင့် အမြဲမပြတ် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက် ခံရမှုသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်နေခြင်းကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ (အနိစ္စလက္ခဏာသည်သာမက) **ဒုက္ခလက္ခဏာ**သည်လည်း ထင်ရှားလာပေသည်။

၄။ သင်္ခါတတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း = ဥပါဒ်နှင့် ပျက်ခြင်း = ဘင်၏ အတွင်း၌သာ တည်နေနိုင်မှု = ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဖြင့် ပိုင်းခြားထားမှုကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ (အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ သာမက) သင်္ခါတတရားတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝသတ္တိတည်းဟူသော **သဘာဝလက္ခဏာ**သည်လည်း ထင်ရှားလာပေသည်။

၅။ သင်္ခါတတရားတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာ အသီးအသီးသည် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားခဲ့သော် **သင်္ခါတလက္ခဏာ**၏ အခိုက်အတန့် တာဝကာလိကမျှသာ တည်နေနိုင်မှုသဘော = ဥပါဒ်-ဌိ-ဘင် ဟူသော အလွန်တိုတောင်းသော အချိန်ကာလမျှသာ တည်ရှိနိုင်မှုသဘောသည် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာပေသည်။ ဥဒယ = ဖြစ်ဆဲခဏ၌ ဝယ = ပျက်မှုသဘော၏ မရှိခြင်း၊ ဝယ = ပျက်ဆဲခဏ၌လည်း ဥဒယ = ဖြစ်မှုသဘော၏ မရှိခြင်းကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဤကား **မဇ္ဈိမနိကာယသုတ္တံ** ဥပသုတ္တံ = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်ခြင်း = အကြောင်းတရား ထင်ရှား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ထင်ရှားဖြစ်ပုံ၊ အကြောင်းတရား ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ချုပ်ငြိမ်းပုံကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်ခြင်းနှင့် **နိကာယသုတ္တံ** = သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏမစဲ တသံသံ ဖြစ်မှု ပျက်မှုတည်းဟူသော ခဏအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ကို ရှုမြင်ခြင်းကြောင့် ရရှိအပ်

သော အသိထူး ဉာဏ်ထူး အကျိုးထူးများပင် ဖြစ်ပေသည်။
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၆၈။ မဟာဋီ၊ ၂၄၂၅။)

ဥဒယဗ္ဗယ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းစဉ်

**သန္တတိဝသေန ဟိ ရူပါရူပဓမ္မေ ဥဒယတော၊ ဝယတော စ မနသိ
ကရောန္တဿ အနုတ္တမေန ဘာဝနာယ ဗလပ္ပတ္တကာလေ ဉာဏဿ တိက္ခ-
ဝိသဒဘာဝပ္ပတ္တိယာ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယာ ဥပဌဟန္တိတိ။ အယဉ္စိ ပဌမံ
ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယံ မနသိ ကရောန္တော အဝိဇ္ဇာဒိကေ ပစ္စယဓမ္မေ ဝိဿ-
ဇေတွာ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တေ ခန္တေ ဂဟေတွာ တေသံ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယ-
ဒဿနမုခေန ခဏတောပိ ဥဒယဗ္ဗယံ မနသိ ကရောတိ။**

**တဿ ယဒါ ဉာဏံ တိက္ခံ ဝိသဒံ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ၊ တဒါ ရူပါရူပဓမ္မာ
ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာ၊ ဘိဇ္ဇန္တာ စ ဟုတွာ ဥပဌဟန္တိ။** (မဟာဋီ၊ ၂၄၂၂။)

ဘဝတစ်ခုအတွင်း၌ တည်ရှိသော ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်-
အောင်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်တရားဟု ခေါ်ဆို
ပေသည်။ စက္ခုဒွါရီယံ စသော ဝီထိစိတ်အစဉ်တစ်ခု တစ်ခုအတွင်း၌
တည်ရှိသော နာမ်တရားတို့ကို သန္တတိပစ္စုပ္ပန်တရားတို့ဟူ၍ ခေါ်ဆိုပေ-
သည်။ ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခုအတွင်း၌ တည်ရှိသော တေဇောဓာတ် ဥတု
ကြောင့်ဖြစ်သော လေး-ငါး-ခြောက်ဆင့် စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပွားသော
ရုပ်အစဉ်အတန်းတစ်ခုကို တစ်ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်အတန်းတစ်ခု
ဟုလည်းကောင်း၊ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု တစ်ခုအတွင်း၌ တည်ရှိသော ဩဇာ-
သည် ကမ္မဇဝမ်းမီးနှင့် အာဟာရဇုဇာတိ အားပေးထောက်ပံ့မှုကို ရရှိသော
အခါ လေး-ငါး-ခြောက်ဆင့် စသော ရုပ်အစဉ်အတန်းတစ်ခုကို ဖြစ်စေသဖြင့်
ယင်းရုပ်အစဉ်အတန်းတစ်ခုကို တစ်အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်
အတန်းဟုလည်းကောင်း အသီးအသီး ခေါ်ဆိုပေသည်။ ယင်း တစ်ဥတု
တစ်အာဟာရအတွင်း၌ တည်ရှိသော စတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်အစဉ်အတန်း

တစ်ခုသည် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်တရားတည်း။ ဥပါဒ်-ဦး-ဘင်ဟူသော - ခဏငယ် သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော စိတ္တက္ခဏ တစ်ခုတစ်ခုအတွင်း၌ တည်ရှိသော နာမ်တရား၊ ဥပါဒ်-ဦး-ဘင် ဟူသော ခဏငယ်သုံးပါး အဓိကအတန်အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားတို့သည် ခဏပစ္စုပ္ပန် အမည်ရသော ရုပ်တရား နာမ် တရားတို့တည်း။

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးစွာ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၏ အစွမ်းဖြင့် ရုပ် တရား နာမ်တရားတို့ကို ဖြစ်ခြင်းသဘောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပျက်ခြင်း သဘောအားဖြင့်လည်းကောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် နှလုံးသွင်း ရှုပွားရ၏။ ထိုကဲ့သို့ အစဉ်သဖြင့် နှလုံးသွင်းရှုပွားခဲ့သော် ဝိပဿနာဘာဝနာ ဉာဏ်၏ အားကောင်းမောင်းသန်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ ဝိပဿနာ ဘာဝနာဉာဏ်၏ ထက်မြက်စူးရှမှု သန့်ရှင်းသထက် သန့်ရှင်းမှုသို့ ရောက်ရှိ သွားခြင်းကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏမစဲ တသဲသဲအားဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှု သဘောတရားတို့သည် ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာကြပေကုန်သည်။

မှန်ပေသည် - ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးပထမတွင် အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ဖြစ်၏၊ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ချုပ်၏ - ဤသို့ စသည်ဖြင့် - **ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန** - အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်မှုပျက်မှုကို နှလုံးသွင်း ရှုပွား၏။ ထိုသို့ နှလုံးသွင်းလျက် အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့ကို လွှတ်လိုက်၍ (= အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရား ကြောင့် ရုပ် စသော အကျိုးတရားတို့၏ ဖြစ်မှုကိုမြင်အောင် ရှုမှုကို လွှတ်- လိုက်၍) ဖြစ်မှု ပျက်မှုသဘော ထင်ရှားရှိကြကုန်သော အကြောင်းခန္ဓာ အကျိုးခန္ဓာတို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လှမ်းယူသိမ်းဆည်းလျက် ထို ခန္ဓာ တို့၏ အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံ၊ အကြောင်း တရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားချုပ်ပုံကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင် ခြင်း = ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနကို အဦးမူသဖြင့် ယင်းခန္ဓာတို့၏

ခဏအားဖြင့်လည်း ဖြစ်မှုပျက်မှု = ဥဒယဗ္ဗယသဘောကို နှလုံးသွင်းရှုပွား၏။

(အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ချုပ်၏။ အဝိဇ္ဇာ-ဖြစ်ပျက်-အနိစ္စ။ ရုပ်-ဖြစ်ပျက်-အနိစ္စ ဤသို့ စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်း ရှုပွားမှုကို ဆိုလိုပေသည်။)

ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်သည် ထိုသို့ နှလုံးသွင်းဖန်များ လတ်သော် အကြင်အခါ၌ ထက်မြက်စူးရှလာ၏ သန့်ရှင်းလာ၏။ ထိုအခါ၌ ရုပ်တရားနာမ်တရားတို့သည် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်ကုန်သည် ပျက်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာကုန်၏။ ယင်းသို့ ထင်ရှားလာလတ်သော် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာ မည်သော နုနယ်သော တရုဏဝိပဿနာဉာဏ်ကို ရရှိပေပြီ။ ယင်း ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ကို အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုပေသည်။ (မဟာဋီ၊ ၂၄၂။)

ဥပက္ကိလေသပိုင်း

တရုဏဝိပဿနာဉာဏ်ကို ရရှိသည်တိုင်အောင် -

၁။ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်ပျက် ရှုနည်း၊

၂။ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = ခဏအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ရှုနည်း၊

ဤ နှစ်မျိုးသော ဝိပဿနာရှုနည်းတို့ဖြင့် တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုရာအခိုက်၌လည်းကောင်း၊ ထိုသို့ ရှုပြီးနောက် အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ စသည် ပြားသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာရှုရာအခါ၌လည်းကောင်း ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်း = ဝိပဿနုပက္ကိလေသတရား (၁၀)မျိုးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကြရိုး ဓမ္မတာသာ ဖြစ်ပေသည်။

၁၅၀ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

**ဝိပဿနပုတ္တိလေသာ ဟိ ပဋိဝေဓပ္ပတ္တဿ အရိယသာဝကဿ စေဝ
ဝိပုဋ်ပန္နကဿ စ နိက္ခိတ္တကမ္မဋ္ဌာနဿ ကုသိတပုဂ္ဂလဿ နုပ္ပန္နိ၊ သမ္မာ-
ပဋိပန္နကဿ ပန ယုတ္တပယုတ္တဿ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ ကုလပုတ္တဿ
ဥပ္ပန္နိယေဝ။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၉။)

ဝိပဿနာကို ညစ်ညူးစေတတ်ကုန်သော ဤ ဥပုတ္တိလေသတရား
(၁၀)ပါးတို့သည် -

- ၁။ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီးသော အရိယသာဝက
၏သန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ စသော အားကောင်း
မောင်းသန်သော ဗလဝိပဿနာသို့ ဆိုက်ရောက်ပြီးသော ယောဂါ-
ဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၂၇။)
- ၂။ သီလပျက်စီးခြင်း၊ သမာဓိပျက်စီးခြင်း၊ ပညာကျင့်စဉ် လွဲချော်ခြင်း
စသော ကျင့်စဉ်ချွတ်ချော်မှုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌လည်းကောင်း၊
- ၃။ ဝိပဿနာတရားကို ပွားများအားထုတ်ပါသော်လည်း အားထုတ်စဉ်
အကြားကာလ၌ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းရပ်၌ စိတ်ဓာတ်ကျဆင်း တွန့်-
ဆုတ်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်ကို စွန့်ပယ်ချထားသော
ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း၊
- ၄။ သီလစသည် ပြည့်စုံပါလျက် ပျင်းရိသဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာကို
အားမထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌လည်းကောင်း -

ဤ လေးမျိုးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ မဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်
ဟု မှတ်သားပါလေ။ တစ်ဖန် - သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်
ဟူသော ကျင့်စဉ်လွဲချော်မှုမရှိသော ကျင့်စဉ်မှန် သမ္မာပဋိပန္နကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်
သော၊ ရှေးလုံ့လ နောက်လုံ့လ စပ်၍ ပညာဘာဝနာကို မပြတ်အားထုတ်
သော အာရဒ္ဓဝိပဿက အမည်ရသော အမျိုးကောင်းသား အမျိုးကောင်း
သမီး၏သန္တာန်၌ကား မချွတ်ဧကန် ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သည်သာတည်းဟု
မှတ်သားပါလေ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၈။ မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၂၇။)

၁။ သြဘာသ = အရောင်အလင်း

အထက်တွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး = သင်္ခါရ တရားတို့ကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် လက္ခဏာယာဉ်တင်လျက် တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုသောအခါ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ထက်မြက်စူးရှလာခဲ့သော် ထို ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သော ဝိပဿနာစိတ်ကြောင့် သို့မဟုတ် ယင်းဝိပဿနာ စိတ် +စေတသိက်တို့ကြောင့် စိတ္တဇဩဋ္ဌမက ရုပ်ကလာပ်များ ဖြစ်ပေါ်လာရာ ယင်း ဩဋ္ဌမကရုပ်များတွင် ပါဝင်သော ဝဏ္ဏခေါ် ရူပါရုံသည် အလွန် တောက်ပနေ၏။ တစ်ဖန် ယင်းစိတ္တဇဩဋ္ဌမက ရုပ်ကလာပ်တို့တွင် ပါဝင် သော တေဇောဓာတ်ခေါ် ဥတုကြောင့်လည်း ဥတုဇဩဋ္ဌမကရုပ်ကလာပ် အသစ်အသစ်တို့သည် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ထပ်မံ ဖြစ်ပေါ်လာကြပြန်ကုန်၏။ ယင်း ဥတုဇဩဋ္ဌမကရုပ်များတွင် ပါဝင်သော ရူပါရုံ ဝဏ္ဏဓာတ် အသီး အသီးသည်လည်း အလွန်တောက်ပလျက်ပင် ရှိ၏။ ယင်း စိတ္တဇဝဏ္ဏဓာတ် ဥတုဇဝဏ္ဏဓာတ်တို့မှာ ဉာဏ်အာနုဘော်က ကြီးလျှင် ကြီးသလို၊ ဉာဏ် အာနုဘော်က သေးလျှင် သေးသလို တောက်ပကြ၏။ စိတ္တဇဝဏ္ဏဓာတ်၏ အရောင်အဆင်းကား အဇ္ဈတ္တ၌သာ ပျံ့နှံ့၍တည်၏။ ဥတုဇဝဏ္ဏဓာတ်၏ အရောင်အဆင်းကား အဇ္ဈတ္တတွင်သာမက ဗဟိဒ္ဓသို့တိုင်အောင် ဉာဏ် အာနုဘော်က ကြီးမားလျှင် ကြီးမားသလောက် ပျံ့နှံ့၍ တည်၏။ လောက-ဓာတ် တိုက်တစ်သောင်းတိုင်အောင်သော်လည်း ပျံ့နှံ့တည်နိုင်၏။

တံ တဿေဝ ပညာယတိ၊ တေန ပုဋ္ဌောကာသေ ရူပဂတဗ္ဗိ ပဿတိ၊ ပဿန္တော စ ဓက္ခုပိညာဏေန ပဿတိ၊ ဥဒါဟု မနောပိညာဏနာတိ ဝိမံသိတဗ္ဗန္တိ ဝေန္တိ၊ ဗိဗ္ဗေက္ခုလာဘိနော ဝိယ တံ မနောပိညာဏပိညေ-ယျမေဝါတိ ဝုတ္တံ ဝိယ ဝိဿတိတိ။ (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၂၉။)

ထိုအရောင်အလင်းကား ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင် ထင် ရှား၏။ ထို ဉာဏ်အရောင်အလင်းသည် ဗဟိဒ္ဓသို့တိုင်အောင် ပျံ့နှံ့ထွက် သွားသောအခါ ထိုအရောင်လင်းနှင့် တွေ့ထိရာ တွေ့ဆုံရာအရပ်၌ တည်ရှိ

သော ရူပါရုံကိုလည်း = ရူပါရုံအပေါင်းကိုလည်း ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ ထိုသို့ ဗဟိဒ္ဓလောက၌တည်ရှိသော ရူပါရုံအမျိုးမျိုး ကို တွေ့မြင်ခဲ့သော် - စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်လေသလော၊ သို့မဟုတ် မနောဝိညာဏ်ဖြင့်ပင် တွေ့မြင်လေသလော - ဟု စူးစမ်းဆင်ခြင်သင့်ကြောင်းကို ဆရာမြတ်တို့က မိန့်ဆိုတော်မူကြပေသည်။ မိမိ မဟာဋီကာ ဆရာတော်၏ အယူအဆမှာမူ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိတော်မူကြကုန်သော သူတော်ကောင်းတို့သည် အနီးအဝေးရှိ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကို မြင်တွေ့ရာ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်စိတ်ဟူသော မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်သာလျှင် မြင်တွေ့ကြကုန်သကဲ့သို့ အလားတူပင် ဤဝိပဿနာအရာ၌လည်း ဝိပဿနာစိတ်ဟူသော မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်သာလျှင် မြင်တွေ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟူသော အယူအဆသည်သာလျှင်အသင့် ယုတ္တိရှိသကဲ့သို့ ထင်မြင်မိပေသည်။ (မဟာဋီ၊ ၂၄၂၉။)

အထက်ပါ မဟာဋီကာဆရာတော်၏ ရှင်းလင်းချက် မှတ်ချက်များမှာ ဝိပဿနာရှုနေသူ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် အလွန် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ တင်ပြချက်များပင် ဖြစ်ကြပေသည်။

ဝိပဿနာစိတ်၌ အရောင်အလင်းရှိသည်ဟူသော ဤအဆိုအမိန့်ကို သို့မဟုတ် ဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့် အရောင်အလင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်ဟူသော ဤအဆိုအမိန့်ကို လက်ခံနိုင်ပါလျှင် အဓိစိတ္တ အမည်ရသော သမထဘာဝနာစိတ် ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်တို့၌လည်း ပဘဿရ = ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက်တောက်ပသော အရောင်အလင်းရှိ၏ ဟူသော အဓိစိတ္တသုတ္တန် အမည်ရှိသော နိမိတ္တသုတ္တန် (အံ၊ ၁၊ ၂၅၈။)၌ ဘုရားရှင်၏ ဟောကြားထားတော်မူသော မိန့်ဆိုချက်ကိုလည်း လက်ခံနိုင်ရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထို အဓိစိတ္တ အမည်ရသော သမထဘာဝနာစိတ် ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်တို့သည်လည်း စိတ္တဇဩဇဋ္ဌမက ရုပ်ကလာပ်များကို ဖြစ်စေနိုင်ကြသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ တစ်ခု တစ်ခုသော

သမထဘာဝနာစိတ် ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်သည် ရုပ်ကလာပ်ပေါင်းများစွာကို ဖြစ်စေနိုင်သော စွမ်းအားရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ ယင်း စိတ္တဇဩဇဋ္ဌမက ရုပ်ကလာပ်များတွင် ပါဝင်သော တေဇောဓာတ် = ဥတု အသီးအသီးကလည်း ဥတုဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်ကလာပ်များကို အဆင့်ဆင့် ဖြစ်စေနိုင်သည်သာ ဖြစ်၏။ ယင်း စိတ္တဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်ကလာပ် ဥတုဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်ကလာပ် အသီး-အသီးတွင်ပါဝင်သော ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံကလည်း ဉာဏ်အာနုဘော် ကြီးလျှင် ကြီးသလို တောက်ပနိုင်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ယင်း အဓိစိတ္တ အမည်ရသော သမထဘာဝနာစိတ် ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်တွဲ ဖြစ်ကြသော သမ္ပယုတ်တရားစုတွင် ဉာဏ်လည်း ပါဝင်လျက်ရှိပေသည်။ သို့အတွက် အဓိစိတ္တ အမည်ရသော သမထဘာဝနာစိတ် ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်တို့၌ ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် တလက်လက်တောက်ပသော အရောင်အလင်းရှိသည် ဟူသော ဘုရားဟောဒေသနာတော်ကို အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် လက်ခံနိုင်ရမည်သာ ဖြစ်သည်။ အကျိုးဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ဥတုဇရုပ်တို့၏ အရောင်အလင်းဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်အပေါ်၌ တင်စား၍ သမထဉာဏ်ရောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ရောင်ဟု ခေါ်ဆိုထားသော ကာရဏူပစာရစကား (တစ်နည်း ဖလူပစာရစကား)ဟု မှတ်ပါ။

ထိုသို့ လက်ခံနိုင်ပါလျှင် ဤကျမ်းစာရွှေပိုင်း သမထကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သမာဓိထူထောင်စဉ် ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိတို့နှင့် နီးကပ်နေသော ပရိကမ္မသမာဓိ အခိုက်အတန့်မှ စ၍ ယင်း သမထဘာဝနာစိတ်ကြောင့် အရောင်အလင်းများ စတင် ထွက်ပေါ်လာကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုသော အင်္ဂုတ္တရဋီကာ တတိယတွဲ ပစလာယမာနသုတ္တန်အဖွင့် (အံ၊ဋီ၊ ၃၊၁၇၇-၁၇၈။) စကားရပ်ကိုလည်း လက်ခံနိုင်ပြီ ဖြစ်ပေသည်။ (မဟာဋီကာနှင့် အင်္ဂုတ္တရဋီကာတို့မှာ အာစရိယဓမ္မပါလ အမည်ရတော်မူသော ဆရာတော် အရှင်ဓမ္မပါလ တစ်ဦးတည်း၏ လက်ရာများသာ ဖြစ်ကြသည်။)

ထိုသို့ လက်ခံနိုင်ပါလျှင် အရောင်အလင်းသည် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် တရုဏဝိပဿနာပိုင်းသို့ ရောက်ရှိပါမှသာလျှင် စတင်ထွက်ပေါ်လာသည် ကားမဟုတ်၊ အဓိစိတ္တအမည်ရသော သမထဘာဝနာစိတ် ဝိပဿနာစိတ် တို့ကြောင့်လည်း အရောင်အလင်းများသည် ထွက်ပေါ်လာနိုင်ရကား သမာဓိ-ကို ထူထောင်သည့်အပိုင်း ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိတို့နှင့် နီးကပ်နေ-သော ပရိကမ္မသမာဓိပိုင်းက စ၍ သမာဓိပိုင်းတစ်လျှောက်လုံး၌လည်းကောင်း၊ ရုပ်နာမ်ကို သိမ်းဆည်းသည်က စ၍ ဝိပဿနာပိုင်း တစ်လျှောက်လုံး၌ လည်းကောင်း သမထဉာဏ်ရောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ရောင်ဟူသော အရောင် အလင်းသည် ရှိနေသည်သာ ဖြစ်သည်ဟုလည်း လက်ခံနိုင်ပေပြီ။

အဘယ်ကြောင့် ထပ်မံဖွင့်ဆိုနေရပါသနည်း?

အဓိစိတ္တ အမည်ရသော သမထဘာဝနာတစ်လျှောက် ဝိပဿနာ ဘာဝနာတစ်လျှောက်လုံး၌ အရောင်အလင်းသည် ထင်ရှား ရှိခဲ့ပါလျှင် အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဤ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်-တရုဏဝိပဿနာပိုင်း သို့ရောက်ရှိပါမှ ဩဘာသ = ဝိပဿနောဘာသ = ဝိပဿနာဉာဏ်အရောင် အလင်း ထွက်ပေါ်လာကြောင်းကို ထပ်မံဖွင့်ဆိုနေရသနည်းဟု မေးမြန်းဖွယ် ရှိလာပြန်၏။ အဖြေမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏ -

တတ္ထ ဩဘာသောတိ ဝိပဿနောဘာသော၊ တသ္မိ ဥပ္ပန္နေ ယောဂိ-ဝစရော - “န ဝတ မေ ဣတော ပုဗ္ဗေ ဝေရူပေါ ဩဘာသော ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗော၊ အဒ္ဓါ မဂ္ဂပတ္တောသ္မိ ဖလပတ္တောသ္မိ” - တိ အမဂ္ဂမေဝ “မဂ္ဂေါ”တိ၊ အဖလမေဝ စ “ဖလ”န္တိ ဂဏှာတိ၊ တဿ အမဂ္ဂံ “မဂ္ဂေါ”တိ အဖလံ “ဖလ”န္တိ ဂဏှတော ဝိပဿနာဝိတိ ဥက္ကန္တာ နာမ ဟောတိ၊ သော အတ္တနော မူလကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဩဘာသမေဝ အဿာဒေန္တော နိသီဒတိ၊ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၇။)

ထိုဥပက္ခိလေသတရား (၁၀)မျိုးတို့တွင် သြဘာသ = အရောင်အလင်း ဟူသည် ဝိပဿနာဘာသ = ဝိပဿနာအလင်းတည်း (= ဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အရောင်အလင်းတည်း။) ထို ဝိပဿနာဉာဏ်အရောင်အလင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာလတ်သော် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်- “ငါ၏ သန္တာန်၌ ဤမှ ရှေး၌ ဤကဲ့သို့သော အရောင်အလင်းမျိုးသည် မဖြစ်ပေါ်ဖူးလေစွတကား၊ မချွတ်ဧကန် ငါသည် အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ပေပြီ အရိယဖိုလ်သို့ ဆိုက်ပေပြီ” - ဟု အရိယမဂ်မဟုတ်သော သြဘာသ = အရောင်အလင်းကိုပင် အရိယမဂ်ဟု၊ အရိယဖိုလ်မဟုတ်သော သြဘာသ = အရောင်အလင်းကိုပင် အရိယဖိုလ်ဟု စွဲယူလိုက်၏။ အရိယမဂ် မဟုတ်သည်ကို အရိယမဂ်ဟု အရိယဖိုလ်မဟုတ်သည်ကို အရိယဖိုလ်ဟု စွဲယူသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာလမ်းကြောင်းသည် ဝိပဿနာခရီးလမ်းရိုးမှ လွဲချော်ကျသွားသည် မည်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ မူလကမ္မဋ္ဌာန်း အမည်ရသော ဝိပဿနာဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်ကို စွန့်လွှတ်လိုက်၍ သြဘာသ = အရောင်အလင်းကိုပင် သာယာလျက် ထိုင်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၇၀။)

ဤအထက်ပါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၏ ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းချက်နှင့် အညီ ဤ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အမည်ရသော တရုဏဝိပဿနာပိုင်း၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော အရောင်အလင်းကား ရှေးရှေး သမထဘာဝနာစိတ် ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်တို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အရောင်အလင်းများနှင့် မတူဘဲ တစ်မူ ထူးခြားလျက် မဖြစ်စဖူး အဦးအသစ်ဖြစ်ပေါ်လာသော အရောင်အလင်းတစ်မျိုးဖြစ်၏။ တစ်ထိုင်စာ တိုက်ခန်းတစ်နေရာစာလောက် အတိုင်းအတာ ပမာဏမှ အစပြု၍ အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာ့ပြည်သို့တိုင်အောင် အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အရောင်အလင်းသည် ပျံ့နှံ့သွားနိုင်၏။

ထိုအရောင်အလင်းကိုပင် မဂ်ဟု ဖိုလ်ဟု သို့မဟုတ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်မှ ထွက်ပေါ်လာသော အရောင်အလင်းဟု ယူဆလျက် ဝိပဿနာ

ရှုပွားမှုကို ရပ်ဆိုင်းပြီးလျှင် ထို ဩဘာသအရောင်အလင်းကို သာယာလျက် နေပါမှသာ ထိုသာယာမှုနိကန္တိသည် ဥပက္ကိလေသ ဖြစ်သည်။ ထိုဩဘာသ ကို အကြောင်းပြု၍ မာနဖြစ်ပါမှ ဒိဋ္ဌိဖြစ်ပါမှသာ ဥပက္ကိလေသ ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဩဘာသကား ဥပက္ကိလေသ မဟုတ်၊ ဩဘာသကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော တဏှာ (= နိကန္တိ) မာန ဒိဋ္ဌိတို့သည်သာလျှင် ဥပက္ကိလေသ ဖြစ်ကုန်သည်။ ဩဘာသကား ယင်းဥပက္ကိလေသတရားတို့၏ တည်ရာဝတ္ထုသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းဩဘာသကို -

“**ဇတံ မမ၊ ဇသောဟမသ္မိ၊ ဇသော မေ အတ္တာ** = ဤဩဘာသသည် ငါ့ဟာတည်း၊ ဤဩဘာသသည် ငါတည်း၊ ဤဩဘာသသည် ငါ၏ အတ္တ တည်း” -

ဤသို့ စွဲယူလျှင် တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိဖြစ်သည် မည်ပေသည်။

လမ်းမှန်ပေါ်သို့ ပြန်လျှောက်ပုံ

ဩဘာသ အရောင်အလင်း၌ တည်ရှိသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို စတင်သိမ်းဆည်းပါ။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ အစုအပုံကို ဉာဏ်ဖြင့်ပိုင်းခြား ယူနိုင်သောအခါ အာကာသဓာတ်ကိုပါ မြင်အောင် ဆက်ရှုလိုက်ပါက ရုပ် ကလာပ်အမှုန်များကိုသာ တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်ပေသည်။ အလွန်အလွန် သိမ်မွေ့ နူးညံ့သော ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များသာတည်း။ ယင်း ရုပ်ကလာပ်များကို ယနအသီးသီးပြုအောင် ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍ ပရမတ်ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။ အဇ္ဈတ္တ၌ ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသော ဩဘာသ အမည်ရှိသည့် ရုပ် ကလာပ်အမှုန်တို့ကား - စိတ္တဇဩဋ္ဌမကရုပ် ဥတုဇဩဋ္ဌမကရုပ်တို့သာ တည်း။ အဇ္ဈတ္တတွင်သာမက ဗဟိဒ္ဓသို့တိုင်အောင် ပျံ့နှံ့ထွက်သွားသော ရုပ်ကလာပ်တို့ကား ဥတုဇဩဋ္ဌမကရုပ်တို့တည်း။ ယင်းစိတ္တနှင့် ဥတုဇ- ဩဋ္ဌမကရုပ်ပရမတ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူ၍ ယင်း ရုပ်ပရမတ်တရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍

ဝိပဿနာရှုပါ။ ဝိပဿနာလမ်းကြောင်းပေါ်သို့ တစ်ဖန် ပြန်လည် ရောက်ရှိသွားပြီ ဖြစ်သည်။ ထိုနောင် ရှေးယခင် ရှုလက်စဖြစ်သော ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး = သင်္ခါရတရားတို့ကိုပင် တစ်ဖန် ဆက်လက် ဝိပဿနာရှုမြဲတိုင်း ရှုပါ။

၂။ ဉာဏ် = ဝိပဿနာဉာဏ်

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်လျက်ရှိသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ နှိုင်းချိန်စူးစမ်းလျက်ရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ပစ်လွှတ်လိုက်သော သိကြားမင်း၏ ဝရဇိန်လက်နက်ကဲ့သို့ အဟုန်မပျက် ထက်မြက်စူးရှ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၇၁။)

၃။ ပီတိ = ဝိပဿနာပီတိ

ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်လာသော နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်မှု ပီတိတည်း။ ထိုပီတိသည် အောက်ပါအတိုင်း ငါးမျိုးရှိ၏။ -

၁။ ခုဒ္ဒကာပီတိ = ကြက်သီးမွေးညင်းထစေ ရွှင်ပြစေတတ်သော သေးငယ်သော ပီတိ၊

၂။ ခဏိကာပီတိ = လျှပ်စစ်ပြက်သကဲ့သို့ ခဏခဏ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပီတိ၊

၃။ ဩက္ကန္တိကာပီတိ = ဒီလှိုင်းကဲ့သို့ ရင်တွင်း၌ အလိပ်လိုက် အလိပ်လိုက် တက်လာသော ပီတိ၊

၄။ ဥဗ္ဗေဂါပီတိ = ကိုယ်ကို အထပ်သို့ မြှောက်ကြွစေ ပျံတက်စေသော ပီတိ၊

၅။ ဖရဏာပီတိ = မွန်မြတ်သော ပဏီတ စိတ္တဇရုပ်တို့ကို တစ်ကိုယ်လုံး အနှံ့အပြား ပျံ့နှံ့ပြည့်ဖြိုးစေ စိမ့်ဝင်စေသော ပီတိ။

ဤ တရုဏဝိပဿနာပိုင်း၌ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ဤ(၅)မျိုးသော ပီတိတရားတို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်နေတတ်ကြကုန်၏။ အထူးသဖြင့် ဖရဏာပီတိသည် လွန်လွန်ကဲကဲ ဖြစ်ပေါ်နေတတ်၏။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၇၂။)

၄။ ပဿဒ္ဓိ = ဝိပဿနာပဿဒ္ဓိ

ပဿဒ္ဓိဟူသည် ဝိပဿနာစိတ်နှင့် ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်နေသော စိတ် စေတသိက်တို့၏ ငြိမ်းအေးမှု ပဿဒ္ဓိတည်း။ ညဉ့်သန့်ရာ နေရာ၌ ဖြစ်စေ နေ့သန့်ရာ နေရာ၌ ဖြစ်စေ ထိုင်၍ ဝိပဿနာတရားကို နှလုံးသွင်းနေသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ထိုအခါ၌ ကိုယ်စိတ်တို့၏ ပူပန်မှုလည်း မဖြစ်၊ လေးလံမှုလည်း မဖြစ်၊ ကြမ်းတမ်းခက်မာမှုလည်း မဖြစ်၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာအမှု၌ မခွဲညားမှုလည်း မဖြစ်၊ စိတ်စေတသိက်တို့၏ နာကျင်မှုလည်း မဖြစ်၊ ကွေ့ကောက်မှုလည်း မဖြစ်ပေ။ အမှန်ဖြစ်နေသည်ကား - စိတ် စေတသိက်တို့၏ ငြိမ်းအေးမှု၊ ပေါ့ပါးမှု (= လျင်လျင်မြန်မြန် ပြောင်းရွှေ့ပြန်လှန်၍ ဝိပဿနာ ရှုနိုင်မှု = ရုပ်တစ်လှည့် နာမ်တစ်လှည့် အကြောင်းတစ်လှည့် အကျိုးတစ်လှည့် အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် အတိတ်တစ်လှည့် အနာဂတ်တစ်လှည့် ပစ္စုပ္ပန်တစ်လှည့် အနိစ္စတစ်လှည့် ဒုက္ခတစ်လှည့် အနတ္တတစ်လှည့် - ဤသို့ စသည်ဖြင့် လျင်လျင်မြန်မြန် ပြောင်းရွှေ့ပြန်လှန်၍ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ဝိပဿနာ ရှုနိုင်မှု၊ နူးညံ့မှု၊ ဘာဝနာမှုတို့၌ ခွဲညားမှု၊ ကိလေသာအနာတို့မှ သန့်ရှင်းမှု၊ ဘာဝနာမှု၌ ကျွမ်းကျင်မှု၊ ဖြောင့်မတ်မှု သဘောတရားတို့သာ ဖြစ်ပေါ်နေကြပေသည်။ [ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိမှ စ၍ ကာယုဇကတာ စိတ္တုဇကတာသို့တိုင်အောင် အစုံအစုံသော ယုဂဠု- စေတသိက် (၁၂)လုံးတို့သည် ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက် ထင်ထင်- ရှားရှား ဖြစ်နေကြသည်ဟူလို။] (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၇၂။)

၅။ သုခ = ဝိပဿနာသုခ

ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်၍ စိတ်ချမ်းသာမှု စေတသိက သုခသည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိ၏။ ယင်းစေတသိကသုခနှင့် ယှဉ်သော ဝိပဿနာစိတ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော အလွန် မွန်မြတ်ကုန်သော စိတ္တဇရုပ်တို့ဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အလုံးစုံသော ရူပကာယသည် တွေ့နဲ့အပ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ ထက်ဝန်းကျင်မှ ပွားစေအပ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ (အလွန် မွန်မြတ်ကုန်သော ပဏီတစိတ္တဇရုပ်တို့သည် တစ်ကိုယ်လုံးဝယ် ပျံ့နှံ့နေကြသည်ဟူလို။) (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၇၂။)

၆။ အဓိမောက္ခ = သဒ္ဓါ

ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက် ရှိသော ဝိပဿနာစိတ် စေတသိက်တို့ကို လွန်လွန်ကဲကဲ ကြည်လင် စေတတ်သော အလွန်အားကောင်းသန်မာသော လွတ်လွတ်သက်ဝင် ဆုံးဖြတ်တတ်သော အဓိမောက္ခ အမည်ရသော ဝိပဿနာဘာဝနာလုပ်ငန်းခွင် အပေါ်၌ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားသည်လည်း ဖြစ်ပေါ်နေ၏။ (အထူးသဖြင့် သီလသမာဓိ ပညာဟူသော သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်၌ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားတည်း။)

၇။ ပဂ္ဂဟ = ဝီရိယ

ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက် သာရှိသော၊ လျော့ရဲမှု တွန့်ဆုတ်မှု မရှိသော၊ ရှေးရှေးဖြစ်ပေါ်ပြီးသော ဘာဝနာစွမ်းအားဖြင့် ပြီးသော၊ အတူယှဉ်ဖက် ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ် စေတသိက် သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာ အားပေးထောက်ပံ့တတ်ချီးပင့်တတ်သော၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်၌ ပျင်းရိမှု ကောသဇ္ဇဘေးရန်မှ ကာကွယ်ပေးတတ် ချီးပင့်ထုတ်ဆောင်တတ်သော ပဂ္ဂဟ

၁၆၀ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

အမည်ရသော ဝီရိယသည်လည်း ဖြစ်ပေါ်နေ၏။

၈။ ဥပဋ္ဌာန = သတိ

ထိုအချိန်အခါ၌ ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ရှုပွားနေသော ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စသဘောမှန် ဒုက္ခသဘောမှန် အနတ္တသဘောမှန် အသုဘ သဘောမှန်-ကို ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံ သင်္ခါရ အာရုံ၌ စွဲမြဲစွာ ကပ်၍တည်သော၊ ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏအညစ်အကြေး ကင်းစင်နေသဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏတရားသည် မလှုပ်ရှားစေနိုင်ရကား သင်္ခါရအာရုံ၌ စွဲမြဲစွာတည်သော၊ မြဲမြံစွာ မြေ၌ စိုက်ထူထားအပ်သော မယိမ်း မယိုင် ကျောက်စာတိုင်ကဲ့သို့ မတုန်မလှုပ်သော တောင်မင်းနှင့်တူသော သတိ-သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်နေ၏။

ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မည်သည့် ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး = သင်္ခါရအာရုံကိုမဆို ဆင်ခြင်အံ့၊ နှလုံးသို့ ကောင်းစွာ ဆောင်အံ့၊ နှလုံးသွင်း အံ့၊ အသီးအသီး တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်အံ့။ ထိုထို ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး = သင်္ခါရအာရုံသည် ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သတိအား သက်ဝင်၍ သက်ဝင်၍ ထင်လာသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ (ရှုချင် သည့် သင်္ခါရအာရုံကို ရှုချင်တိုင်း ရှု၍ ရနေသည် ဟူလို။ ဤအဆင့်၌ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာနည်းဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ဝိပဿနာရှုလိုက ရှုနိုင်နေပေပြီ။) (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၇၂။)

၉။ ဥပေက္ခာ = ဝိပဿနုပေက္ခာ + အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာ

ထိုထို ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး = သင်္ခါရအာရုံ၌ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ စိတ်ကို အလယ်အလတ် လျစ်လျူရှုမှုသဘော၌ တည်အောင်ထားတတ်

သော၊ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက်ရှိသော တဩမဇ္ဈတ္တတာ စေတ-
သိက်သည် ဝိပဿနပေက္ခာ မည်၏။ ဝိပဿနာဇော စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ရှေးတွင်
ကပ်လျက်တည်ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် = ဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်စိတ်နှင့်
ယှဉ်သော စေတနာစေတသိက်သည် သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စသဘောမှန်
ဒုက္ခသဘောမှန် အနတ္တသဘောမှန် အသုဘသဘောမှန်ကို ဆင်ခြင်ရာ၌
သင်္ခါရအာရုံတို့ အပေါ်ဝယ် အညီအမျှ လျစ်လျူရှုသည်၏ အစွမ်းဖြင့်
ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အာဝဇ္ဇနပေက္ခာ မည်၏။

ထိုအချိန်၌ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်ဝယ် သို့မဟုတ် ဝိပဿနာ
ဉာဏ်ဝယ် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယသဘော = ဖြစ်မှု ပျက်မှု သဘော
ကား အလွန်အလွန် ထင်ရှားနေ၏။ ထိုသို့ ထင်ရှားနေခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ
တရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုခြင်း၌ ကြောင့်ကြစိုက်မှု အထူးမရှိတော့ဘဲ အလယ်
အလတ်၌ တည်အောင်ထားနိုင်သော = ဥဒါသိန် မူနိုင်သော အဆင့်သို့
ရောက်ရှိနေ၏။ အညီအမျှ လွယ်လွယ်ကူကူ ရှု၍ ရနေ၏။ သင်္ခါရတို့၏
ဥဒယဗ္ဗယသဘာဝတို့၏ အလွန်ထင်နေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဥဒယဗ္ဗယ
သဘောကို ရှုခြင်း၌ အလယ်အလတ် လျစ်လျူသဘောဖြစ်သော တဩ-
မဇ္ဈတ္တပေက္ခာသည် ဤ တရုဏဝိပဿနာပိုင်း၌ ဝိပဿနပေက္ခာ မည်ပေ
သည်။ သို့သော် ထို ဥဒယဗ္ဗယသဘောတို့ကား သင်္ခါရတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယ
သဘောသာ ဖြစ်ရကား ဥဒယဗ္ဗယသဘော၌ လျစ်လျူရှုမှုဟု မဆိုတော့ဘဲ
သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူရှုမှုဟု အဋ္ဌကထာများ၌ ခေါ်ဆိုသုံးနှုန်းထားပေသည်
ဟု မှတ်ပါ။ ထိုအချိန်အခါဝယ် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဝိပဿန-
ပေက္ခာသည်လည်း အားကောင်းလျက်ပင်ရှိ၏။ အာဝဇ္ဇနပေက္ခာသည်
လည်း အားကောင်းလျက်ပင်ရှိ၏။ ထိုအချိန်အခါ၌ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်
၏ အာဝဇ္ဇနပေက္ခာသည်လည်း သိကြားမင်းသည် ပစ်လွှတ်အပ်သော ဝရ-
ဇိန်လက်နက်ကဲ့သို့ ရဲရဲရင့်ရင့် ထက်ထက်မြက်မြက်ပင် ဖြစ်ပေါ်နေပေသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၇၃။)

ဤဥပက္ကိလေသတို့တွင် အမှတ် (၂)ဖြစ်သည့် ဉာဏ်မှ စ၍ အမှတ် (၉)ဖြစ်သည့် ဥပေက္ခာသို့တိုင်အောင်သော တရားတို့သည်လည်း ဥပက္ကိလေသတရားများ မဟုတ်ကြပေ။ ဥပက္ကိလေသတရားများ၏ တည်ရာဝတ္ထုတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ ဤ - ဉာဏ၊ ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိ၊ သုခ၊ အဓိမောက္ခ၊ ပဂ္ဂဟ၊ ဥပဋ္ဌာန၊ ဥပေက္ခာ - ဟူသော (၈)မျိုးသောတရားတို့သည် ဝိပဿနာရှုနေသော ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် အတူယှဉ်လျက် ဖြစ်ပေါ်နေကြသော စေတသိက်သင်္ခါရတရားတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် စိတ္တက္ခဏတစ်ခုအတွင်းဝယ် အတူယှဉ်လျက် ဖြစ်ကြသော စိတ်စေတသိက်နာမ်တရား (၃၄)လုံးတို့တွင် အားလုံးပါဝင်ကြ၏။ ပုထုဇန်နှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ယင်းတရားတို့မှာ ဝိပဿနာကုသိုလ်ဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သာ ဖြစ်ကြရကား ယင်းတို့သည် ဥပက္ကိလေသတရားများ မဟုတ်ကြပေ။ သို့သော် ယင်းတရားတို့ကို အာရုံပြု၍ -

“ဧတံ မမ၊ ဧသောဟမသ္မိ၊ ဧသော မေ အတ္တာ - ဤတရားသည် ငါ့ဟာတည်း၊ ဤတရားသည် ငါတည်း၊ ဤတရားသည် ငါ၏ အတ္တတည်း”- (ငါ၏ ဉာဏ်တည်း၊ ငါ၏ ပီတိတည်း . . .)

ဤသို့ စွဲယူခဲ့သော် တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ယင်းတဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ကား ဥပက္ကိလေသတရားတို့သာတည်း။

ယင်း ဉာဏ၊ ပီတိ။ ပ။ ပ။ ဥပေက္ခာ - တရားအသီးအသီးကို မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ဟု စွဲယူမိပြန်သော် ဝိပဿနာလမ်းကြောင်းသည် တိမ်းစောင်းလွဲချော်သွားပြန်၏။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ ဝိပဿနာဘာဝနာလုပ်ငန်းဟူသော မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို စွန့်လွှတ်လျက် မဂ်စစ် ဖိုလ်စစ် မဟုတ်သော ဉာဏ၊ ပီတိ။ ပ။ ပ။ ဥပေက္ခာ - တို့တွင် တစ်ခုခုသော တရားကို မဂ်ဖိုလ်ဟု သာယာလျက် ထိုင်နေသောကြောင့် ဝိပဿနာလမ်းကြောင်းသည် တိမ်းစောင်းလွဲချော်သွားခြင်းဖြစ်၏။

ကျော်လွန်အောင်ကျင့်နည်း

ယင်း ဉာဏ၊ ဝီတိ။ ပ။ ဥပေက္ခာတရားတို့သည် သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတို့ကို အာရုံယူ လျက်ရှိသော ဝိပဿနာဇောတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာကဲ့သို့ သော အချို့သောတရားတို့သည် ဝိပဿနာဇောစိတ်၏ ရှေးတွင် ကပ်လျက် တည်ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်နှင့်လည်းကောင်း အတူယှဉ်တွဲလျက် အောက်ပါ မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိကြ၏။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (၁)ကြိမ်	ဇော (၇)ကြိမ်	သဟိတ်တဒါရုံ/ အဟိတ်တဒါရုံ (၂)ကြိမ်
၁၂	၃၄	၃၄ / ၁၂

တဒါရုံမှာ ကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ မကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ ယင်း ဝိပဿနာ မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များကို နာမ်ယန အသီးအသီး ပြုအောင်ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲလျက် စိတ္တက္ခဏတိုင်း၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်- စီတင်ကာ ဝိပဿနာရှုပါ။

၁၀။ နိကန္တိ = ဝိပဿနာနိကန္တိ

နိကန္တိဟူသည် ဝိပဿနာနိကန္တိ = ဝိပဿနာ၌ အလိုရှိသော ငဲ့ကွက် တပ်မက်သော သိမ်မွေ့သော နိကန္တိတည်း။ မှန်ပေသည် - ဤသို့ ဩဘာသ အစ၊ ဥပေက္ခာအဆုံးရှိသော တရားတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားအပ်သော၊ ဝိပဿနာ၌ ငဲ့ကွက်ခြင်းကိုပြုလျက် သိမ်မွေ့သည်လည်းဖြစ်သော၊ ငြိမ်သက် သော အခြင်းအရာရှိသည်လည်းဖြစ်သော ဝိပဿနာ၌ တပ်မက်မှု = နိကန္တိ သည် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုနိကန္တိ၏ သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်၊ ငြိမ်သက်သော အခြင်းအရာရှိသည်၏အဖြစ်သည်

ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ ထက်မြက်စူးရှလွန်ကဲမှုဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာရကား ထို နိကန္တိ၏ ကိလေသာဖြစ်မှုကိုပင် သိနိုင်ခဲ့သောကြောင့် ထိုနိကန္တိကို ကိလေ- သာဟု ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းခြင်းငှာပင် မတတ်ကောင်း ဖြစ်နေတတ်၏။

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်း ဤသို့သဘောရှိသော ဝိပဿ- နာဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်မှုမျိုးသည် ငါ၏သန္တာန်ဝယ် ရှေး ယခင်က မဖြစ်ခဲ့စဖူးပေ။ မချွတ်ဧကန်အားဖြင့် ငါသည် မဂ်သို့ဆိုက်လေပြီ ဖို့လ်သို့ ဆိုက်လေပြီဟူသော စိတ်ဓာတ်မျိုးသည် ဖြစ်ပေါ်နေတတ်၏။ ဝိပ- သနာဘာဝနာ၌ နှစ်ခြိုက်မွေ့လျော် အပျော်ကြီးပျော်နေမှုဟု ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်က သဘောပေါက်နေတတ်၏။ နိကန္တိမှန်း မသိ ဖြစ်နေတတ်၏။ သို့သော် ထက်မြက်စူးရှသော ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ယင်းနိကန္တိကို သိမ်းဆည်း ပါက ရရှိနိုင်သည်သာဖြစ်သည်။

ထိုနိကန္တိမှာ လောဘမှု သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော တရား ဖြစ်သဖြင့် လောဘဒိဋ္ဌိအုပ်စု လောဘမာနအုပ်စု ထိုက်သလို ဖြစ်နိုင်၏။ မာနသည် ကဒါစိ = ရဲခါယှဉ်သည့် စေတသိက်ဖြစ်သဖြင့် မာနမပါဘဲသော် လည်း ရှိတတ်၏။ သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်နေသဖြင့် ပီတိကား ပါဝင် နေမည်သာ ဖြစ်သည်။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (၁)ကြိမ်	ဇော (၇)ကြိမ်	သဟိတ်တဒါရုံ/ အဟိတ်တဒါရုံ (၂)ကြိမ်
၁၂	၃၄	၃၄ / ၃၃/ ၁၂

တဒါရုံမှာ ကျသော်လည်း ရှိရာ၏၊ မကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ ကျခဲ့ သော် မဟာဝိပါက်သောမနဿတဒါရုံနှင့် အဟိတ်သောမနဿသန္တိရဏ တဒါရုံ ထိုက်သလို ဖြစ်နိုင်၏။ ယင်းသိမ်မွေ့သော နိကန္တိပါဝင်သော မနော ဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်ကို နာမ်ဃနအသီးအသီးပြုအောင် ဉာဏ်ဖြင့်ဖြုခွဲ ဖျက်ဆီးပြီးလျှင် နိကန္တိနှင့် တကွသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလျက် လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ပါ။

ဤနိကန္တိမှာ ဥပက္ကိလေသလည်း ဖြစ်၏။ ဤနိကန္တိကိုပင် အာရုံပြု၍ “ဧတံ မမ၊ ဧသောဟမသ္မိ၊ ဧသော မေ အတ္တာ = ငါ့ဟာ၊ ငါ၊ ငါ၏ အတ္တ”-ဟု စွဲယူပြန်ပါက တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ဥပက္ကိလေသတရားများလည်း ထပ်ဖြစ်နိုင်သည့်အတွက် ဥပက္ကိလေသ၏တည်ရာ မှီ၍ဖြစ်ရာ ဥပက္ကိလေသဝတ္ထုလည်း ဖြစ်ပြန်၏။ ထို့ကြောင့် နိကန္တိသည် ဥပက္ကိလေသနှင့် ဥပက္ကိလေသဝတ္ထုဟူသော အမည်နှစ်မျိုးကို ရရှိပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၆၉-၂၇၄။ မဟာဋီ၊ ၂၄၂၇-၄၃၄- တို့မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြအပ်ပါသည်။)

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိပိုင်း = အထက်ပိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်

ဩဘာသမှသည် နိကန္တိသို့တိုင်အောင်သော တရားတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ ရူပသတ္တက အရူပသတ္တက ရှုနည်းတို့၌ တင်ပြခဲ့သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ရှေးပိုင်းတွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သော အာယတနဒွါရအလိုက် သိမ်းဆည်းထားအပ်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း -

- ၁။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်း၊
- ၂။ ခန္ဓာငါးပါးနည်း၊
- ၃။ အာယတန တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးနည်း၊
- ၄။ ဓာတ် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးနည်း -

ဤသို့စသော နည်းတို့တွင် မိမိ နှစ်ခြိုက်ရာနည်းဖြင့် ယင်းပရမတ်တရားတို့၏ ဖြစ်မှုပျက်မှု ဥဒယဝယသဘောကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ဉာဏ်အမြင် သန့်ရှင်းအောင် သိမ်းဆည်းလျက် လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုပါ။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်ပါးလုံး၌ ရှုပါ။ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုဖို့ကား လိုအပ်သည်သာ ဖြစ်သည်။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏပစ္စုပ္ပန်၌ ဉာဏ်အမြင် သန့်ရှင်းအောင် ကြိုးစားပါ။ လက္ခဏာရေးသုံး-

တန်၌လည်း ဉာဏ်အမြင် သန့်ရှင်းသထက် သန့်ရှင်းအောင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ကြိုးစားပါ။

အနုပဿနာ (၄) ပါး = သတိပဋ္ဌာန် (၄) ပါးသို့ သက်ဝင်ပုံ

၁။ ထိုသို့ ဝိပဿနာရှုရာ၌ ရုပ်သက်သက်ကို ပဓာနထား၍ ဦးစားပေး၍ ဝိပဿနာရှုပြီးမှ နာမ်ကိုလည်း ဆက်လက်၍ ဝိပဿနာ ရှုခဲ့သော် ကာယာ-နုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားနေသည် မည်၏။

၂။ တစ်ဖန် နာမ်တရားတို့ကို ဝိပဿနာ ရှုရာ၌ ရှေးနာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း စသည်တို့တွင် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဝေဒနာနုပဿနာစသည့် သတိ-ပဋ္ဌာန်သုံးမျိုးတို့ကို ပွားများအားထုတ်တော့မည့် ယောဂါဝရပုဂ္ဂိုလ်သည် - **သံခိတ္တေန ဝါ ဝိတ္ထာရေန ဝါ ပရိစ္ဆဟိတေ ရူပကမ္မဋ္ဌာနေ** (မဂ္ဂ၊ ၁၂၈၀။) = အကျဉ်းနည်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အကျယ်နည်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သိမ်းဆည်းထားပြီး ဖြစ်ရမည် - ဟူသော စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်နှင့် အညီ ဝေဒနာဦးဆောင်သည့် နာမ်တရားတို့၏ မှီရာဝတ္ထုရုပ်နှင့် အာရုံရုပ်တို့ကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းရ၏။ ထိုသို့ သိမ်းဆည်းပြီးပါမှ ဝေဒနာကို ဦးစားပေး သိမ်းဆည်းလျက် နာမ်တရားတို့ကို ဝိပဿနာ ရှုခဲ့သော် ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားနေသည်မည်၏။ ရှုကွက်မှာ -

- (က) ဝတ္ထု
- (ခ) အာရုံ
- (ဂ) ဝေဒနာ (= ဝေဒနာဦးဆောင်သည့် နာမ်တရားအားလုံး) ဖြစ်သည်။
- (က) ဝတ္ထု - ဖြစ်ပျက် - အနိစ္စ၊
- (ခ) အာရုံ - ဖြစ်ပျက် - အနိစ္စ၊
- (ဂ) ဝေဒနာ - ဖြစ်ပျက် - အနိစ္စ -

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အာယတနဒွါရအလိုက် သိမ်းဆည်းထားသော ဝီထိ စိတ္တက္ခဏတိုင်း၌လည်းကောင်း၊ စွမ်းနိုင်သမျှ ဘဝင် စိတ္တက္ခဏတို့၌

လည်းကောင်း (၃)ချက်စီရှုရန် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများတွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အတန်းလုံးပေါက် (= ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း မှသည် မနောဒွါရဝီထိတဒါရုံသို့တိုင်အောင်)တိုးလျှိုပေါက် - စိတ္တက္ခဏ တိုင်း၏ -

- (က) မှီရာဝတ္ထုရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- (ခ) အာရုံရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- (ဂ) ဝေဒနာ (ဦးဆောင်သည့် နာမ်တရား)သက်သက်ကိုလည်းကောင်း -

ဖြစ်ပျက်ကို မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟု ရှုပါ။ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခ-
ဏာယာဉ်တင်၍လည်း နည်းတူရှုပါ။ ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါးလုံး၌ ရှုပါ။
ဉာဏ်ရှိသလို ချဲ့ထွင်၍ ရှုလေ။

၃။ တစ်ဖန် နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းသိမ်းဆည်းနည်း သုံးနည်းတို့တွင် အသိစိတ်
ဝိညာဏ်ကို ဦးစားပေးကာ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ဝိပဿနာ
ရှုခဲ့သော် စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားနေသည် မည်၏။ ရှုကွက်မှာ-

- (က) ဝတ္ထု
- (ခ) အာရုံ
- (ဂ) ဝိညာဏ် - ဖြစ်သည် (= အသိစိတ် ဝိညာဏ်ဦးဆောင်သည့် နာမ်
တရားအားလုံးကို သိမ်းဆည်းလျက် ဝိပဿနာရှုရန် ဖြစ်သည်။)

၄။ တစ်ဖန် နာမ်တရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုရာ၌ ဖဿ (စေတနာ)ကို
ဦးစားပေးလျက် နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ဝိပဿနာ ရှုပွားခဲ့
သော် ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားများနေသည် မည်၏။ ရှုကွက်မှာ-

- (က) ဝတ္ထု
- (ခ) အာရုံ
- (ဂ) ဖဿ - ဖြစ်သည်။ (ဖဿဦးဆောင်သည့် နာမ်တရားအားလုံး ဖြစ်
သည်။)

၁၆၈ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၉)

ဤတရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လျဉ်းစီတင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။

တစ်နည်း - ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့် နှစ်ပုံပုံ၍ ဝိပဿနာ ရှုရာဝယ်၊ ရုပ်တရားကို ဝိပဿနာ ရှုပြီးနောက် နာမ်တရားကို ဝိပဿနာ ရှုသောအခါ ဝေဒနာကို အဦးမူ၍ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလျက် ဝိပဿနာရှုသော် **ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်**သို့ သက်ဝင်၏။ အသိစိတ် = ဝိညာဏ်ကို အဦးမူ၍ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလျက် ဝိပဿနာရှုသော် **စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်**သို့ သက်ဝင်၏။ ဖဿကို အဦးမူ၍ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလျက် ဝိပဿနာရှုသော် **ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်**သို့ သက်ဝင်၏။ တဖန် -

၁။ ရုပ်-နာမ်တို့ကို (၅)ပုံ ပုံ၍ ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့်၊

၂။ ရုပ်-နာမ်တို့ကို (၁၂)ပုံ ပုံ၍ အာယတန (၁၂)ပါးနည်းဖြင့်၊

၃။ ရုပ်-နာမ်တို့ကို (၁၈)ပုံ ပုံ၍ ဓာတ်(၁၈)ပါးနည်းဖြင့်၊

၄။ ရုပ်-နာမ်တို့ကို အင်္ဂါ (၁၂)ရပ်ပုံ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းဖြင့်၊

၅။ နီဝရဏ (၅)ပါးနည်းဖြင့်၊

၆။ ဗောဇ္ဈင် (၇)ပါးနည်းဖြင့်၊

၇။ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာဟု (၂)ပုံ ပုံ၍ သစ္စာဒေသနာနည်းဖြင့် -

ဤသို့ စသည့် နည်းတို့ဖြင့် ဝိပဿနာရှုလျှင်လည်း **ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်**ကိုပင် ပွားနေသည် မည်ပေသည်။

ဣရိယာပထနှင့် သမ္မဇဉ်ပိုင်း ရှုကွက်

သွား ရပ် ထိုင် လျောင်း - တည်းဟူသော ဣရိယာပထပိုင်းနှင့် ရှေ့သို့တက်ခြင်း နောက်သို့ဆုတ်ခြင်း ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်း စသော ထိုထို သမ္မဇဉ်အဓိကတို့၌ ခန္ဓာငါးပါး = ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း

ပုံကို ရှေးနာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း စသည်တို့တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့ပြီးလေပြီ။
ယင်းခန္ဓာငါးပါး ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကိုပင် တစ်ဖန်ပြန်၍ သိမ်းဆည်း
လျက် -

- ၁။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့် (၂)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း၊
- ၂။ ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် (၅)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း၊
- ၃။ အာယတန (၁၂)ပါးနည်းဖြင့် (၁၂)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း၊
- ၄။ ဓာတ် (၁၈)ပါးနည်းဖြင့် (၁၈)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း၊
- ၅။ အင်္ဂါ (၁၂)ရပ်ပုံ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းဖြင့်လည်းကောင်း -

ဤသို့ စသော နည်းတို့ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပါ။ အကယ်၍ ရုပ်နာမ်
(၂)ပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုလိုက -

- ၁။ ရုပ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ နာမ်သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ရုပ်နှင့် နာမ်ကို ပူးတွဲ၍လည်းကောင်း -

လက္ခဏာယာဉ် သုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ ကာလ
သုံးပါး၊ သန္တာန်နှစ်ပါးလုံး၌ ရှုပါ။ သွားခြင်းစသော ထိုထို ကုရိယာပထအခိုက်
ထိုထို သမ္ပဇဉ်အခိုက်တို့၌ တည်ရှိကြသော ခန္ဓာငါးပါး = ရုပ်တရား နာမ်-
တရားတို့ကို အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ
ဗဟိဒ္ဓဟူသော သန္တာန်နှစ်ပါးလုံး၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ယင်းရုပ်နာမ်
တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကိုမြင်ခဲ့သော် လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ဝိပဿနာရှုနိုင်ခဲ့သော်
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပထမနည်းဖြင့်လည်း ဆက်လက်၍ ဝိပဿနာရှုကြည့်ပါ။

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ စသော
အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ စသော
အကျိုးတရား ချုပ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊

၃။ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားဖြစ်ပုံ၊ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရစသော အကျိုးတရား ချုပ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း အကြောင်းတရား အကျိုးတရား နှစ်မျိုးလုံးတို့၏ ဖြစ်ပျက်သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီ တင်၍လည်းကောင်း အသီးအသီး ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါးလုံး၌ ရှုပါ။

ဤသို့ အဝါးဝစွာ ရှုပြီးသောအခါ ရံခါ ယင်းရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့၏ အသုဘသဘောကိုလည်း ရှုပေးပါ။ လက္ခဏာရေးသုံးတန် အကွက်စေ့အောင် ရှုပြီးသောအခါ ကြိုက်ရာ လက္ခဏာတစ်ပါးပါးကို ဦးစားပေး၍ ရှုနိုင်သည်။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်း ခန္ဓာငါးပါးနည်း - စသည်တို့တွင်လည်း ကြိုက်နှစ်သက်ရာနည်းကို ဦးစားပေး၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပါလေ။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ခန်း ပြီး၏။

